

**BAŽNYČIOS
ŽINIOS****Šiame numeryje:****Popiežius**

Popiežius Benediktas XVI
Eucharistija – „centrinis pasaulio istorijos įvykis“ 2

Ad limina

Šventojo Tėvo kalba Baltijos šalių vyskupams apsilankymo
ad limina Apostolorum proga 3

Lietuvos Vyskupų Konferencijos Pirmininko
Kauno arkivyskupo Sigito Tamkevičiaus sveikinimo žodis
Šventajam Tėvui apsilankymo *ad limina Apostolorum* metu 4

Bažnyčia Lietuvoje

Devintinės Kaune 6

Kariuomenės kapelionų konferencija 6

Konferencija Seime 7

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas 8

Gedulo ir vilties diena Vilniuje 9

Marijos dieną Šiluvoje melstasi už tremtinius 10

Baigiamasis mokslo metų posėdis Kauno arkivyskupijos
Katechetikos centre 10

Susitikimas Magdeburge 11

Konferencija „Krikščioniškoji šeima ir jos katechezė
postmodernioje visuomenėje“ 12

Dailės ciklo paskaita apie XVII–XVIII a. palaimintųjų bei
šventųjų kanonizacijos iškilmes 12

Homilijos

ŠVIESOS ŽIBINTAI
15 eilinis sekmadienis (B) 14

Dokumentai

Popiežiškoji kultūros taryba
„KUR TAVO DIEVAS?“
Atsiliepiant į šiandienį netikėjimo ir religinio abejingumo iššūkį (*Pabaiga*) 15

Bažnyčia pasaulyje

Europos *Caritas* konferencija Maince 24

Popiežius Benediktas XVI

Eucharistija – „centrinis pasaulio istorijos įvykis“

2006 m. Devintinių pamokslas, pasakytas birželio 15 d. aikštėje priešais Laterano baziliką

Kaip ką tik girdėjome iš Evangelijos, Kančios išvakarėse, per Paschos valgymą, Jėzus paėmęs duoną palaimino, laužė ją ir davė mokiniams, tardamas: „Imkite, tai mano kūnas!“ Tada jis paėmė taurę, padėjo, davė ją savo mokiniams, ir visi gėrė iš jos. O jis tarė: „Tai mano kraujas, sandoros kraujas, kuris išliejamas už daugelį“ (Mk 14, 22. 54). Šiais žodžiais apibendrinama visa Dievo ir žmogaus santykių istorija. Juose slypi ne tik praeitis bei jos aiškinimas, bet ir ateitis – Dievo karalystės atėjimas į pasaulį. Tai, ką taria Jėzus, nėra tiesiog tik žodžiai. Tai, ką jis sako, yra įvykis – centrinis pasaulio istorijos ir mūsų asmeninio gyvenimo istorijos įvykis.

Jo žodžiai neišsemiami. Šią valandą pamėginkime suvokti bent vieną iš daugelio aspektų: kaip savo buvimo čia ir dabar ženklą Jėzus pasirinko duoną ir vyną. Kiekviename iš šių ženklų jis dovanoja ne kokią nors savę dalį, bet visą save. Prisikėlusysis nėra padalytas. Jis – asmuo, ženkluose prie mūsų prisartinantis ir su mumis susivienijantis. Tačiau kiekvienas iš šių ženklų savaip žymi tam tikrą jo slėpinio aspektą ir kalba mums jam būdingu reiškimosi būdu, idant mes geriau patirtume ir suprastume Jėzaus Kristaus slėpinį. Procesijos ir adoracijos metu žvelgiame į konsekruotą Ostiją, paprasčiausią duonos – maisto rūšį iš trupučio miltų ir vandens. Maldoje, kuria Bažnyčia šią duoną per Mišių liturgiją atnašauja Viešpačiui, ji vadinama „žemės ir žmogaus darbo vaisiumi“. Šioje duonoje glūdi ir žmogaus pastangos, to, kuris žemę dirba, sėja ir pjauna ir galiausiai ruošia duoną, kasdienis darbas.

Tačiau duona nėra vien tik mūsų produktas, kažkas, kas pagaminta mūsų; ji taip pat yra žemės vaisius ir, vadinasi, dovana. Juk tai, kad žemė duoda vaisių, nėra mūsų nuopelnas: tik Kūrėjas galėjo suteikti jai vaisingumo. Dabar šią Bažnyčios maldą galime dar truputėlį išplėsti ir pasakyti: duona yra ir žemės, ir dangaus vaisius. Kaip sąlyga jai būtina žemės jėgų ir dovanų iš aukštybių, tai yra saulės ir lietaus, sąveika. Ir vandens, kurio reikia duonai paruošti, neįstengiamo gauti savo jėgomis. Ypač tuomet, kai girdime apie nuikojimus ir mūsų dėmesys vis atkreipiamas į tai, kad regionuose, stokojančiuose vandens, miršta žmonės ir gyvūnai, iš naujo suvokiame vandens dovanos didumą ir kartu savo negebėjimą jo patiems prasimanyti.

Dabar, kai atidžiau žvelgiame į šią nedidelę baltą Ostiją, šią vargdienių duoną, ji mums atrodo kaip kūrinių santrauka: dangus ir žemė susijungia su žmogaus dvasios veikla. Prieš mūsų akis – įstabiai didinga jėgų sinergija, įgalinanti gyvybės ir žmogaus egzistencijos mūsų varganoje planetoje slėpinį. Tada imame suprasti, kodėl Viešpats šį duonos gabalėlį pasirenka savo ženklui. Kūrinių ir visa, ką ji duoda, kreipia į tai, kas yra anapus jos ir kas ją pranoksta didumu. Kūrinių nėra vien jai būdingų jėgų žaismas, gamtos ir dvasios sąveika, kurią tam tikru būdu joje galime suvokti, ji krypsta į sudievinimą, į šventąsias vestuves, į susivienijimą su pačiu Kūrėju.

Tačiau šio duonos ženklo žinios iki galo dar neatskleidėme. Apie jo gilesnį slėpinį Viešpats užsiminė Verbų sekmadienį, kai jam buvo pranešta apie kelių graikų pageidavimą su juo susitikti. Jo atsakyme yra štai toks sakiny: „Iš tiesų, iš tiesų sakau jums: jei kviečio grūdas kritęs į žemę nemirs, jis liks vienas, o jei mirs, jis duos gausių vaisių“ (Jn 12, 24). Iš sumaltų grūdų iškeptoje duonoje slypi Kančios slėpinys. Kviečio grūdo mirtis ir prisikėlimas – sąlyga rasti miltams, sumaltam grūdai. Jis sumalamas ir iškepamas ir taip dar kartą išreiškia Kančios slėpinį. Prisikėlimas, vaisinumas ir naujas gyvenimas ateina tik per mirtį.

Viduržemio jūros regiono kultūros šimtmečiais iki Kristaus giliai iš anksto nujautė šį slėpinį: remdamosi šia mirties ir prisikėlimo patirtimi, jos sukūrė mitų apie dievybes, teikiančias naują gyvenimą per mirtį ir prisikėlimą. Mums uždėtos kančios bei mirties tamsybėje gamtos ciklas joms atrodė kaip dieviškas pažadas. Šiais mitais žmonių siela tam tikru būdu tiesėsi į tą Dievą, kuris tapo žmogumi, nusizėmimo iki mirties ant kryžiaus ir taip visiems mums atkėlė vartus į gyvenimą. Per duoną ir jos atsiradimą žmonės tarsi patyrė gamtos lūkestį, pažadą, jog tai turi egzistuoti – Dievas, kuris miršta ir taip veda mus į gyvenimą. Ko tikėtasi mituose ir kas kaip vilties ženklas kūrinių slypi kviečio grūde, tas Kristuje įvyko realiai. Savo savanoriška kančia ir mirtimi jis mums visiems tapo duona ir per tai – gyva ir patikima viltimi: jis lydi mus visose mūsų kančiose ligi mirties. Keliai, kuriuos jis nueina kartu su mumis ir kuriais veda mus į gyvenimą, yra vilties keliai.

Adoruodami žvelgiame į konsekruotą Ostiją, ir šis kūrinių ženklas mums kalba. Jame išvystame jos dovanos didybę, taip pat Jėzaus kančią, kryžių ir prisikėlimą. Kai taip adoruodami žvelgiame, Jėzus traukia mus pas save, į savo slėpinį, per kurį nori mus perkeisti – ir būtent taip, kaip jis perkeitė Ostiją.

Ankstyvoji Bažnyčia išžiūrėjo duonoje dar ir kitą simboliką. Tarp apie 100 m. sukurto dvylikos apaštalu mokymo, Didachės, maldų aptinkama tokia ištara: „Kaip ši sulaužyta duona buvo išbarstyta ant kalnų,

surinkta ir tapo viena, taip ir tavo Bažnyčia iš visų žemės pakraščių turi būti suvesta į tavo karalystę“ (IX, 4). Duona, iškepta iš daugybės grūdų, taip pat yra vienybės įvykis: sumaltų grūdų tapimas duona yra vienyjimo procesas. Mes, kurių daug, turime tapti viena duona, vienu kūnu, kaip sako mums šventasis Paulius (1 Kor 10, 17). Tad duonos ženklas reiškia viltį ir kartu užduotį.

Lygiai taip mums kalba ir vyno ženklas: duona mūsų dėmesį kreipia į kasdienybę, į paprastumą ir keliavimą, o vynas išreiškia kūrinijos grožį, džiaugsmo, kurį Dievas nori mums duoti iki laikų pabaigos ir apie kurį šiuo ženklu mums vis naujaip užsimena, šventę. Vynas, be abejo, kalba ir apie Kančią: vynuogienoją būtina apvalyti vis apipjaustant; vynuogės turi sunokti saulėje bei lietuje ir galiausiai būti išspaustos. Vertinimas vinas randasi tik per tokią kančios formą.

Devintinių šventės dieną pirmiausia žvelgiame į duonos ženklą. Jis taip pat mums primena Izraelio keturiasdešimties metų kelionę per dykumą. Ostija yra mana, kuria Viešpats mus maitina: ji tikrai yra dangaus duona, kuria jis pats save dovanoja. Procesijoje sekame paskui šį ženklą, taip sekdami paskui jį patį. Ir jo prašome: vesk mus šios mūsų istorijos gatvėmis! Nuolat rodyk Bažnyčiai ir jos ganytojams teisingą kelią! Pažvelk į kenčiančią, tokios daugybės klausimų atžvilgiu nesaugiai klaidžiojančią žmoniją; pažvelk į ją kančiantį fizinį bei dvasinį alkį! Duok žmonėms duonos kūnui ir sielai! Duok jiems darbo! Duok jiems šviesos! Duok jiems save! Nuvalyk mus ir pašventink! Leisk mums suvokti, kad mūsų gyvenimas gali bręsti ir tikrai nusisekti tik dalyvaujant tavo Kančioje, tariant „taip“ kryžiui, atsižadėjimui, apvalymui, kurio tu imiesi. Suburk mus iš visų žemės pakraščių. Vieną savo Bažnyčią ir vieną susiskaldžiusią žmoniją! Dovanok mums savo išganymą! Amen!

Šventojo Tėvo kalba

**Baltijos šalių vyskupams
apsilankymo ad limina Apostolorum proga**

Vatikanas, 2006 m. birželio 23 d.

Mylimi Broliai Kardinolai ir Vyskupai!

Dėkoju už šį Jūsų malonų apsilankymą. Atvykote iš taikių Baltijos kraštų su *ad limina Apostolorum* vizitu patvirtinti jūsų vienybę su Petro įpėdiniu ir perduoti nuoširdų jūsų ganytojiškam rūpesčiui patikėtų žmonių sveikinimą. Kiekvienam iš jūsų esu dėkingas, ypač Rygos arkivyskupui, kardinolui Janiui Pujatsui bei Kauno arkivyskupui metropolitui Sigitui Tamkevičiui. Jie jūsų ir jūsų atstovaujamo vyskupijų bendruomenių, kurias prisimenu savo maldoje, vardu išreiškė neišardomos vienybės su Romos vyskupu jausmus. Per praėjusias dienas įdėmiai išklausiau, kuo kiekvienas iš jūsų asmeniškai norėjote pasidalyti su manimi apie jūsų vyskupijų raidą, apie dosnų kunigų išipareigojimą, apie pasauliečių lūkesčius ir pilietinių visuomenių gaires. Dėkodamas už nuoširdų pasitikėjimą, kolegialios atsakomybės už Dievo tautą dvasia raginu atpažinti Dievo pasėtus ir jau kylančius jūsų bendruomenėse gerumo daigus ir vis labiau plėtoti įtikinamą, drąsą ir nenuilstamą misijinę veiklą.

Iš daugelio temų, kurias norėčiau su jumis šiandien aptarti, atkreipsiu dėmesį į vieną, itin reikšmingą ir jūsų šalyse, tai yra šeimos temą. Šalia pavyzdinių šeimos židinių, deja, dažnai būna ir šeimų, kurioms būdinga trapūs santuokiniai ryšiai, aborto žaizdos, demografinė krizė, dėmesio stoka savo vaikams perduodant tikrąsias vertybes, darbo nestabilumas, socialinis mobilumas, silpninantis ryšį tarp kartų ir didinantis jaunimo vidinę sumaištį. Šiuolaikiškumas, nepagrįstas tikrosiomis žmogiškosiomis vertybėmis, yra pamerktas nestabilumo ir sumaišties tironijai. Todėl kiekviena bažnytinė bendruomenė, apdovanota tikėjimo dovana ir palaikoma Dievo malonės, yra kviečiama tapti atsparos tašku ir užmegzti dialogą su visuomene, į kurią ji integruota. Bažnyčia, gyvenimo mokytoja, prigimtiniame įstatyme ir Dievo Žodyje randa principus, nurodančius tikrą pagrindą, ant kurio, pagal Kūrėjo planą, turi būti kuriama šeima. Brangūs ir gerbiami Broliai, nenuilsdami drąsiai ginkite gyvybę ir šeimą; toliau puoselėkite pastangas žmogiškai ir religiška ugdyti sužadėtinius ir jaunas šeimas. Ši veikla labai pagirtina, ir tikiuosi, kad ir iš pilietinės visuomenės institucijų susilaukia tinkamo įvertinimo ir paramos.

Jums, Ganytojai, patikėta užduotis vesti Dievo tautą, ją globoti, ginti ir mokyti tiesoje ir meilėje. Kristus, Aukščiausiasis Kunigas, yra tikroji Bažnyčios Galva ir, kaip

moko Vatikano II Susirinkimas, yra tarp savo tikinčiųjų vyskupų, kuriems padeda kunigai, asmenyje (plg. *Lumen gentium*, 21). „Kaip Viešpaties paliepimu šventasis Petras ir kiti apaštalai sudaro vieną apaštalų kolegiją, – primena Susirinkimas, – taip tarpusavyje sujungti ir Petro įpėdinis Romos popiežius bei apaštalų įpėdiniai vyskupai“ (*ten pat*, 22). Vietinėms Bažnyčioms paskirtų vyskupų „pastoracinė valdžia aprėpia vienam pavestą Dievo tautos dalį, bet ne kitas Bažnyčias ir ne visuotinę Bažnyčią“ (*ten pat*, 23). Svarbu, kad visiškai gerbiant kiekvieno tarnystę stiprėtų nuoširdus ir veiklus kolegialumas su Petro įpėdiniu ir su visais ganytojais. Dievo tauta, tvirtai susaistytas ir darnus Kūnas, per kiekvieno nario įnašą gali augti šventumu ir misijiniu gyvybingumu. Mylimi Broliai, vertindami kiekvieno įnašą, nenuilsdami rūpinkitės tarpusavio ir jūsų vyskupijų vienybe. Mylėkite kunigus, jūsų pirmuosius bendradarbius, bendrai atsakingus už sielovadą, palaikykite juos dvasiškai ir, jei reikia, paremkite materialiai. Kuo labiau jie jausis turį būtiną oraus gyvenimo garantijas, tuo ramiau galės atsidėti jiems patikėtai sielovadinei tarnystei. Pasinaudodami taip pat atsinaujinimo kursais, rūpinkitės nuolatiniu kunigų ugdymu, – tai jiems padės pagilinti Vatikano II Susirinkimo mokymą ir leis įvertinti į jūsų kalbas išverstuose liturginiuose tekstuose bei Bažnyčios dokumentuose glūdintus turtus. Skatinkite jų misijinį užsidegimą, kad džiaugsmingai ir entuziastingai skelbtų ir liudytų Gerąją Naujieną. Kiekvienas kunigas tebūna vyskupui kaip „akies lėlytė“, visada lydimas su tėviška meile ir pagarba. Jei kunigai bus gaivinami pasitikėjimo ir tikros evangelinės dvasios, sugebės tinkamai vesti į daug žadančių pasauliečių prabudimą, kuris jau juntamas jūsų bažnytinėse bendruomenėse.

Mylimi Broliai, žinau, kad, rūpindamiesi savo kunigais, su tuo deramai siejate ir kitą svarbią užduotį, tai yra rūpinimąsi naujais pašaukimais, seminaristų ir pašvęstojo gyvenimo kandidatų ugdymą. Deja, ir į jūsų bendruomenes veržiasi sekuliarizuotas mąstymas, vis labiau atbaidantis jaunimą nuo teigiamo atsakymo į Kristaus kvietimą sekti Jį artimiausiu, todėl plėtotina dėmesinga jaunimo ir pašaukimų sielovada. Nebijokite aiškiai pateikti jaunimui Evangelijos idealą, bekompromisų *sequela Christi sine glossa* grožį. Tiems, kurie rengiasi kunigiškam ir vienuoliniam gyvenimui, padėkite dosniai atsiliepti į Viešpaties Jėzaus, kuris nepaliauja žvelgti su meile į savo Bažnyčią ir žmoniją, kvietimą. Užtikrinkite, kad seminarijose būtų ugdytojų, apdovantų žmogiškuoju tvirtumu ir maldingumu, atvirų dialogui ir bendradarbiavimui; taip pat dėstytojų, ištikimų Bažnyčios mokymui ir įtikinamų Evangelijos liudytojų.

Gerbiamieji Broliai, Viešpats jus pasirinko dirbti jo vynuogyne toje visuomenėje, kuri neseniai išsilaisvino iš niūrios persekiojimo žiemos. Tuo pačiu metu, kai pas jus dar neužgijo komunizmo atvertos žaizdos, plinta

sekuliarizacija, aukštindama vartotojiškumo mirazus ir padaranti žmogų savęs paties mastu. Nors visa tai apsunkina jūsų sielovadinę veiklą, nepraraskite pasitikėjimo ir nenuilsdami skelbkite Kristaus Evangeliją, išganymo žodį, visų laikų ir kultūrų žmonėms. Evangelija nesuvaržo žmogaus laisvės ir tikros visuomenės pažangos; priešingai, padeda būti žmogumi, leidžia visapusiškai įgyvendinti save ir atnaujina visuomenę pagal švelnų bei reiklų meilės įstatymą. Tėpalaiکو jūsų tarnystėje mūsų dangiškosios Motinos Marijos galingas užtarimas ir tedaršina kankinių, kurie praeities sunkiuose išbandymuose liko ištikimi Kristui, pavyzdys. Užtikrinu savo brolišką ir maldingą artumą ir iš širdies laiminu jus, jūsų kunigus, vienuolius, vienuoles ir visus jūsų sielovadinei tarnystei patikėtus pasauliečius tikinčiuosius.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos Pirmininko
Kauno arkivyskupo Sigitto Tamkevičiaus

Sveikinimo žodis Šventajam Tėvui apsilankymo *ad limina Apostolorum* metu

2006 m. birželio 23 d.

Šventasis Tėve,

džiaugiamės galėdami susitikti su Jumis šiame mieste, kur šventieji apaštalai Petras ir Paulius savo krauju paliudijo ištikimybę Kristui ir jo Evangelijai. Labai laukėme šio vizito trokšdami pasveikinti Jus kaip apaštalo Petro įpėdinį, Kristaus vietininką ir pasidalyti Lietuvos katalikų šiandienos džiaugsmiais bei rūpesčiais.

Jus, Šventasis Tėve, taip pat sveikina vyskupai emeritai – vysk. Antanas Vaičius, vysk. Juozas Žemaitis, vysk. Juozas Preikšas, vysk. Vladas Michelevičius ir vysk. Romualdas Krikščiūnas, kurie liko Lietuvoje.

Prieš šešiolika metų Lietuva atgavo Nepriklausomybę. Per šį laiką daug kas mūsų šalyje pasikeitė, atsirado valstybinio saugumo garantijų, žmonių gyvenimas įgyja vis didesnę pastovumą. Lietuva tapo daugelį Europos šalių vienijančios sąjungos nare. Tai teikia vilčių, bet kartu kyla ir naujų iššūkių.

Džiugu, kad Lietuvos Respublika pasirašė sutartis su Šventuoju Sostu dėl teisinės Bažnyčios padėties, dėl bendradarbiavimo švietimo bei kultūros srityje ir dėl kariuomenės sielovados, kurią įgyvendina per įkurtą Kariuomenės ordinariatą. Šios sutartys suteikė aiškesnes gaires Bažnyčiai bendradarbiauti su Valstybe sprendžiant visai Lietuvos visuomenei aktualius švietimo, socialinius ir moralinius klausimus. Tiesa,

sutarčių įgyvendinimas nėra sklandus dėl besikeičiančios politinės situacijos.

Jubiliejiniai 2000-ųjų metų renginiai padėjo atnaujinti visų vyskupijų religinį gyvenimą. Ypač prasmingas buvo Lietuvos II Eucharistinis kongresas, Lietuvos jaunimo dienos ir dabar kasmet vykstantys vyskupijų Eucharistiniai kongresai. Norime pasidžiaugti, kad vis labiau garbinama Eucharistija, daugėja šventovių, kuriose vyksta nuolatinė Eucharistijos adoracija. Lietuvoje pakankamai dažnai praktikuojamas Susitaikinimo sakramentas, ypač Advento ir Gavėnios metu.

Šiuo metu Lietuvoje veikia trys kunigų seminarijos – Vilniuje, Kaune ir Telšiuose. Kunigystei rengiasi apie 130 klierikų. Prie visų seminarijų įsteigti parengiamieji metų trukmės kursai. Vyskupai siekia, kad būsimieji kunigai tinkamai pasirengtų kunigiškajai tarnystei. Turėdami daugiau gerai pasirengusių kunigų, galėtume sėkmingiau imtis sielovados ne tik parapijose, bet ir universitetuose, mokyklose, ligoninėse.

Net 79 procentai Lietuvos gyventojų laiko save katalikais, bet rimtai praktikuojančių yra mažesnioji pusė. Reguliariai sekmadienio šv. Mišiose dalyvauja apie 10 procentų katalikų. Daugumos tikėjimas stokoja sąmoningumo, jų ryšys su Bažnyčia grindžiamas tik Krikšto ir Santuokos sakramentų priėmimu bei bažnytinėmis laidotuvėmis. Vyresnioji karta sovietų metais nėra patyrusi reikiamo religinio ugdymo, todėl rimta suaugusiųjų katechezė lieka labai aktuali.

Valstybinėse mokyklose dėstoma laisvai pasirenkama tikybos disciplina, kurią lanko apie pusę moksleivių. Per pastaruosius metus nemažai padaryta plėtojant sakramentų katechezę parapijose. Tikybos mokytojai, katechetai rengiami ir kvalifikaciją kelia keliuose universitetuose bei kolegijose.

Ypač džiugina, kad Lietuvoje gausėja jaunimo ir suaugusiųjų maldos grupių. Visose vyskupijose yra dvasinių centrų, kuriuose vyksta rekolekcijos, rengiamos susikaupimo dienos įvairiems tikinčiųjų būreliams: šeimoms, jaunimui, sužadėtiniams, našliams ir t. t.

Pašaukimų į Dievui pašvęstąjį gyvenimą, deja, nėra gausu. Daugiau kandidačių sulaukia kontempliatyvūs moterų vienuolynai. Iš vyrų vienuolių daugiausia pašaukimų turi pranciškonai ir jėzuitai.

Skatindama kiekvieno tikinčiojo pamaldumą, Bažnyčia rūpinasi stiprinti svarbias institucijas: *Caritas*, katechetikos, jaunimo ir kitus centrus, kurie per pastaruosius metus tapo savarankiškesni, išplėtė savo veiklą. Tiesa, daugelis gerų iniciatyvų vis dar priklauso nuo kitų šalių tikėjimo brolių bei seserų dosnios pagalbos, už kurią esame nuoširdžiai dėkingi.

Visose vyskupijose veikia šeimos centrai, kurie rūpinasi jaunimo ugdymu šeimos gyvenimui, jaunavedžių rengimu santuokai, imasi kitų šeimoms reikalingų programų. Šeimos problemoms skirtas katalikiškas mėnesinis žurnalas „Artuma“. Deja, Lietuvoje šeimos nėra patvarios. Daug išsiskiria net ir Santuokos sakramentą priėmusių šeimų. Tarp svarbiausių skyrybų priežasčių – krikščionišką pasaulėžiūrą ardanti masinės kultūros įtaka, paplitęs alkoholizmas, emigracija į užsienį ieškant pelningesnio darbo.

Nors ekumeninis judėjimas nėra labai gyvas, tačiau su tradicinėmis religijomis sugyvename labai draugiškai. Kiek sunkiau su naujomis religinėmis grupėmis, kurios kartais demonstruoja savo priešišumą Bažnyčiai. Su Katalikų Bažnyčia ryšį praradę žmonės dažnai pakliūva į ezoterines ir sektantiškas grupes. Nerimą kelia neopagonybės plitimas.

Informacija apie Bažnyčios gyvenimą plačiau visuo-menei daugiausia yra prieinama per internetą, gausėja bažnytinių institucijų svetainių. Per nacionalinę televiziją ir radiją susitarimų pagrindu transliuojamos religinės programos, laidas rengia katalikiška „Mažoji studija“. Veikia katalikiškas „Marijos radijas“.

Bažnyčios Lietuvoje ir toliau laukia nelengvos užduotys: ne tik stiprinti savo narius, bet ir prakalbinti tuos, kurie yra susidarę klaidingą nuomonę apie Kristaus išganymo žinią ar lieka jai abejingi. Būtina jiems padėti „patirti meilę ir per tai leisti Dievo šviesai įžengti į pasaulį“ (*Deus caritas est*, 39).

Tęsdami savo misiją, pasitikime Dievo gailėstingumu, kurio kultas naują paskatą gavo būtent Lietuvos sostinėje Vilniuje. Čia nuo seno gerbiamas Aušros Vartų Gailėstingumo Motinos paveikslas, o dabar vis daugiau tikinčiųjų skuba prie Gailėstingų Jėzaus atvaizdo.

Viltį žadina artėjantis reikšmingas 400 metų Mergelės Marijos apsireiškimo Šiluvoje jubiliejus, kurį švęsime 2008 m. ir kuriame dalyvauti norime pakviesti Jus, Šventasis Tėve. Jūsų apsilankymas, be jokios abejonės, suteiktų naują impulsą Bažnyčios ir visos šalies gyvenimui, pakeltų dvasią ir sustiprintų tikėjimą.

Lietuvos vyskupų ir visų katalikų vardu noriu Jums pareikšti pagarbą ir dėkingumą, paliudyti sūnišką atsidavimą. Šventasis Tėve, palaiminkite Bažnyčią Lietuvoje, palaiminkite mūsų kunigus, vienuolius ir tikinčiuosius, kurie net sunkiausiais priespaudos metais visuomet išlaikė savo ištikimybę Apaštalų Sostui.

Devintinės Kaune

Tęsiant Lietuvos II Eucharistinio kongreso tradiciją, per Devintines Kauno miesto gatvėmis surengta Švč. Sakramento garbei skirta procesija. Birželio 18 d. nešini vėliavomis keli tūkstančiai tikinčiųjų iš visų miesto parapijų, taip pat vienuolių, įvairių katalikiškų organizacijų atstovai, Kauno kunigų seminarijos klierikai išsirikiavo iškilmingai procesijai prie Šv. Mykolo Arkangelo (Įgulos) bažnyčios. Iškilmės prasidėjo Švč. Sakramento išstatymu šioje bažnyčioje, trumpa adoracija ir Kauno arkivyskupo Sigitо Tamkevičiaus, vadovavusio liturgijai, žodžiu, kuriuo jis pakvietė ne tik pagarbinti Jėzų Švč. Sakramente, bet ir gyvai paliudyti, kad jis gyvena kartu ir mūsų gyvenimo kasdienybėje.

Pirmą kartą Viešpats Jėzus Švenčiausiajame Sakramente buvo pagarbintas sustojus ant Įgulos bažnyčios laiptų prie šios bažnyčios lankytojų papuošto altorėlio. Ištrauką iš Evangelijos pagal Matą giedodamas skelbė kun. Artūras Kazlauskas. Procesija nuo Įgulos bažnyčios Laisvės alėja vėliau pajudėjo arkikatedros bazilikos link. Antroje sustojimo vietoje Laisvės alėjoje prie miesto sodo ištrauką iš Evangelijos pagal Morkų giedojo mons. dr. Artūras Jagelavičius. Altorelį čia papuošė Šv. Gertrūdos bažnytėlės tikintieji bei marijonų talkininkai. Vilniaus gatvėje ties Prezidentūros kiemu trečio sustojimo altorelį buvo parengę tėvai jėzuitai. Ištrauką iš Evangelijos pagal Luką čia giedodamas skelbė mons. Adolfas Grušas. Paskutinis sustojimas Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų (Vytauto Didžiojo) bažnyčios tikinčiųjų buvo paruoštas prie arkivyskupijos Jaunimo centro senamiestyje, kur Evangelijos pagal Joną ištrauką giedojo prel. doc. dr. Vytautas Steponas Vaičiūnas OFS. Procesija baigėsi arkikatedroje bazilikoje Eucharistinio Jėzaus pagarbinimu bei palaiminimu Švč. Sakramentu. Procesijos metu giedojo jungtinis rektoratų choras, vadovaujamas arkikatedros choro vadovės Vitos Vaitkevičienės.

Iškilmingas Devintinių šv. Mišias koncelebravo arkiv. S. Tamkevičius drauge su procesijoje dalyvavusiais kunigais. Per pamokslą arkivyskupas priminė Vatikano II Susirinkimo ir Katalikų Bažnyčios Katekizme pateiktą Eucharistijos apibūdinimą, kuriais Eucharistija apibrėžiama kaip „Dievo veikimo ir krikščioniškojo gyvenimo viršūnė ir versmė“. Pavadinęs ką tik pasibaigusią Devintinių procesiją „dėkingumo, pagarbos ir meilės pasireiškimu Viešpačiui, kurį mylime ir kuriuo pasitikime“, ganytojas perteikė Šventojo Tėvo Benedikto XVI žodžius, kuriais jis ragino atsiverti Jėzui: „Šios gatvės turi būti jo keliai. Jis turi gyventi ne šalia mūsų uždarytas tabernakuliuose, bet tarp mūsų, mūsų kasdienybėje. Jis turi eiti ten, kur mes einame, gyventi ten, kur mes gyvename. Jo šventykla turi tapti pasaulis, kasdienybė“. Arkivysk. S. Tamkevičius kvietė, išoriškai pagerbiant Jėzų, pasvarstyti, kaip kiekvienas asmeniškai atveriamė jam savo širdį, ir apgailestavo dėl žmonių, kurie eina Komunijos nesusitaikę su Dievu, nepraktikuoja Atgailos sakramento, taip pat dėl šiuolaikinių žmonių požiūrio į nuodėmę bei Atgailos sakramento reikalingumą. „Didžiausia pagalba Eucharistijai nėra vien procesija, bet mūsų gyvenimas, tvarkomas pagal Viešpaties ir sąžinės balsą“, – sakė ganytojas.

Šv. Mišių pabaigoje arkivyskupas pakvietė melstis už Lietuvos vyskupų *ad limina* apsilankymą Vatikane, padėkojo procesijos dalyviams, ypač parapijų atstovams, broliams kunigams, ir visiems suteikė palaiminimą. -kasp-

Kariuomenės kapelionų konferencija

Birželio 6 d. Kaune, Karinių oro pajėgų štabe, įvyko eilinė kariuomenės kapelionų konferencija. Jos metu einamuosius reikalus apžvelgė bei savo pastabas kapelionams išsakė vyriausiasis kariuomenės kapelionas pulkininkas Juozas Gražulis. Pranešimą apie Kariuomenės ordinariato sielo-

Šventimai Telšių vyskupijoje

Gegužės 21 d. Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ suteikė kunigystės šventimus Telšių katedroje diak. **Viktorui Daujočiui**, diak. **Klemensui Jaraminui**, diak. **Dariui Vazinskui**, diak. **Donatui Žukauskui**.

Gegužės 28 d. Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ suteikė diakonato šventimus Telšių katedroje klier. **Ramūnui Norkui**, klier. **Karoliui Petravičiui**, klier. **Aloyzui Žygaičiui**, klier. **Romui Starkui** ir klier. **Pauliui Jaraminui**.

Paskyrimai Telšių vyskupijoje

Kan. **Bronislovas Latakas** atleistas iš visų ligi šiol eitų pareigų ir paskirtas Šventosios parapijos rezidentu.

Kan. **Petras Linkevičius** atleistas iš Kaltinėnų parapijos klebono bei Senelių globos, Reabilitacijos centro ir Jaunimo centro direktoriaus pareigų ir paskirtas Nemakščių parapijos klebonu.

Kan. **Egidijus Zulcas** atleistas iš visų iki šiol eitų pareigų ir paskirtas Akmenės šv. Onos parapijos klebonu ir Akmenės dekanato dekanu.

Kan. **Jonas Petrauskis** paskirtas Telšių dekanato dekanu, Varnių šv. apaštalių Petro ir Pauliaus buvusios katedros administratoriumi ir Varnių šv. Aleksandro parapijos klebonu.

Kun. **Kazys Žąsytis** atleistas iš Šilalės dekanato vicedekano pareigų, paliktas eiti Vainuto ir Žvingių parapijų klebono, Bikavėnų ir Vizbarų koplyčių rektorius pareigas.

Kun. **Narsutis Petrikas** atleistas iš visų ligi šiol eitų pareigų ir paskirtas Kaltinėnų parapijos klebonu, Šilalės dekanato vicedekanu ir Kaltinėnų parapijos senelių globos namų direktoriumi.

Kun. **Antanas Putramentas** atleistas iš Telšių dekanato vicedekano pareigų, paliktas eiti Luokės, Uplynos ir Vieksnalių klebono pareigas.

Kun. **Tadas Šeputis** atleistas iš Telšių katedros parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Telšių katedros ir Šv. Antano Paduviečio parapijos administratoriumi bei Telšių dekanato vicedekanu.

Kun. **Jonas Ačas** paskirtas Žemaičių Kalvarijos šventovės rektoriumi, palktas eiti visas ligi šiol užimamas pareigas.

Kun. **Virginijus Poškus** paskirtas Klaipėdos jūrų uostų kapelionu. Įpareigotas kas sekmadienį arba šeštadienio vakarą praplaukiantiems užsieniečiams jūrininkams Klaipėdos Kristaus Karaliaus bažnyčioje aukoti šv. Mišias anglų kalba.

Kun. **Jonas Jucys** atleistas iš Šateikių ir Gintališkės parapijų klebono pareigų ir paskirtas Kruopių ir Kivylių parapijų klebonu.

Kun. **Virginijus Būta** atleistas iš Gargždų šv. arkang. Mykolo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Šateikių ir Gintališkės parapijų administratoriumi.

Kun. **Olijandras Jurevičius** atleistas iš Pagėgių, Rukų ir Usėnų parapijų klebono pareigų ir nuo rugpjūčio 4 d. paskirtas vieneriems metams prie Žemaičių Kalvarijos šventovės besiglauzdžiančių Žemaičių Kalvarijos ir Gegėrenų parapijų administratoriumi.

Kun. **Romualdas Gečas** atleistas iš Nemakščių parapijos klebono pareigų ir paskirtas Gaurės ir Pašaltuonio parapijų klebonu.

Kun. **Vytautas Gedvainis**, baigiantis savo tarnystę Kanadoje, Monrealio lietuvių Aušros Vartų parapijoje, nuo rugsėjo 9 d. skiriamas Pagėgių, Rukų ir Usėnų parapijų klebonu.

Kun. **Jonas Kusas** atleistas iš Gaurės ir Pašaltuonio parapijų klebono pareigų ir paskirtas Jokūbavo ir Mikoliškių parapijų klebonu.

Kun. **Antanas Mačius** atleistas iš Klaipėdos Švč. Mergelės Marijos Taikos Karalienės parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Smalininkų, Viešvilės ir Vilkyškių parapijų administratoriumi.

Kun. **Ramūnas Gerdauskas** atleistas iš Smalininkų, Viešvilės ir Vilkyškių parapijų klebono pareigų ir paskirtas Klaipėdos šv. Kazimiero parapijos rezidentu, suteikiant vikaro teises.

Kun. **Arvydas Mačiulis** atleistas iš Kruopių ir Kivylių parapijų administratoriaus pareigų ir paskirtas Upynos, Girdiškės ir Varsėdžių parapijų rezidentu.

vadinius prioritetus inkultūracijos šviesoje skaitė karinių oro pajėgų kapelionas Virginijus Veilentas. Prelegentas, kaip ir vyriausiasis kariuomenės kapelionas savo išangos žodyje, lygino kariuomenės kapelionus su misionieriais, pašauktais skelbti Evangeliją ne visuomet krikščioniškoje aplinkoje ir neretai ekstremaliomis sąlygomis. Todėl, anot jo, būtina tinkamai įvertinti inkultūracijos veiksnį – gebėjimą Gerąją Naujieną paskelbti ir jos vertybes įdiegti atsižvelgiant į tam tikros žmonių grupės kultūrinį ir religinį kontekstą. Konkrečiai buvo kalbama apie kariuomenėje tarnaujantįs žmones ir visus, kurie priskiriami kapelionų jurisdikcijai.

Pasak prelegento, inkultūracijos veiksnys tikrai neišleidžiamas iš akių įvardijant Kariuomenės ordinariato sielovadinius prioritetus, tarp kurių vienas svarbiausių – formuoti pačių kariuomenės žmonių krikščionišką požiūrį į kariuomenės gyvenimą ir to gyvenimo pamatines vertybes, pateikti dvasinius, etinius, moralinius ir socialinius klausimus, su kuriais susiduria kariuomenės žmonės, Evangelijos ir Bažnyčios mokymo šviesoje. Dar Vatikano II Susirinkimas konstitucijoje *Gaudium et spes* kaip atskirą visuomenės grupę išskyrė kariuomenės žmones ir pabrėžė, jog „karas tikrai nėra pašalintas iš žmonių tarpo. O kol tebėra karo pavojus ir nėra kompetentingos tarptautinės valdžios, turinčios atitinkamas pajėgas, tol valstybėms negalima paneigti teisės leistinu būdu gintis, prieš tai išbandžius visus taikaus susitarimo būdus <...>. Kas tarnybą tėvynei atlieka kariuomenėje, telaiiko save tautų saugumo bei laisvės gynėjais ir, tinkamai atlikdami savo pareigas, tikrai teprisideda prie taikos palaikymo“.

Karinių oro pajėgų kapelionas kun. V. Veilentas akcentavo, jog pastaruju metu dar vienu Kariuomenės ordinariato prioritetu tapo padėti kariams suvokti save kaip „tautų saugumo bei laisvės gynėjus“. Tai daroma palydinti karius į tarptautines taikos palaikymo misijas, taip pat karo kapelionams dalyvaujant tose misijose bei dalijantis su kariais kasdieniais rūpesčiais, vargais bei džiaugsmiais. Pasak jo, vargu ar reikia priminti, kad kariuomenės žmonės, kaip ir visi kiti mūsų visuomenės nariai, yra veikiami tų pačių procesų, kurie neišvengiamai turi įtakos kiekvieno žmogaus dvasiai.

Konferencijos dalyviai diskusijose neaplenkė vadinamojo nukrikščionėjimo, kurį reikėtų vertinti ne tik kaip religinį, bet ir kaip kultūrinį fenomeną, pasireiškiantį įvairiose gyvenimo srityse, pradedant šeima ir baigiant profesinės veiklos aplinka. Todėl krikščioniško požiūrio į gyvenimą ir į žmogų ugdymas laikytinas vienu svarbiausių sielovados prioritetų. „Mes, kaip tikintys žmonės, atliekame niekuo nepakeičiamą tarnystę, kai savo aplinkoje – visuomenėje ir kariuomenėje – iškeliamo viešumon visapusiską krikščionišką požiūrį į žmogų, kai nebijome savo pozicijų apginti diskusijose, kai tolerantiškai žiūrime į kitaip mąstančius ir besielgiančius. Mes suvokiame, koks didžiulis paveldas patikėtas mums ir kur glūdi mūsų dvasinės ir kultūrinės šaknys. Taigi krikščioniškas požiūris į žmogų ugdo mūsų atsakomybę ir skatina būti sąmoningais krikščionimis ir aktyviais piliečiais“, – sakė pranešėjas.

Pasibaigus pirmajai konferencijos daliai Karinių oro pajėgų štabe, kariuomenės kapelionai persikėlė į puskarininkių mokyklą ir galiausiai aplankė lėktuvų konstruktoriaus Jurgio Dobkevičiaus kapą Kauno Panemunės kapinėse, kur pagerbė jo atminimą.

-vv-

Konferencija Seime

Birželio 9 d. Seimo konferencijų salėje VDU Santuokos ir šeimos studijų centras ir Moterų konservatorių bendruomenė kartu su Tėvynės Sąjungos frakcija surengė konferenciją „Nūdienos iššūkiai žmogiškajam orumui“, kurios metu siekta atsakyti į klausimą, ar vaikų ir jaunimo ugdymas šandienėje Lietuvoje yra grindžiamas pagarba žmogaus orumui, dora ir atsa-

komybe. Konferencijos dalyvius pasveikino Tėvynės Sąjungos pirmininkas Andrius Kubilius ir Moterų konservatorių bendruomenės pirmininkė Vilija Aleknaitė-Abramkienė. Ji atkreipė dėmesį, jog tuo pat metu vyksta ir kairiųjų politinių jėgų palaikoma konferencija, kurioje apie žmogaus orumą sprendžiama vadovaujantis ktoniškais principais, be kita ko, ir vėl siekiama įteisinti medikamentinį abortą sukeltą preparatą. Abi konferencijos – viena vieša ir prieinama visuomenei, kita mažiau vieša ir mokama – atspindi visuomenėje lygiagrečiai egzistuojančius du priešingus požiūrius į asmens orumo sampratą ir jauno žmogaus ugdymą. Konferencijos Seime rengėjai siekė aptarti ir Lietuvos visuomenei bei jaunimui primetamus Vakaruose seniai bankrutavusius moralinio reliatyvizmo postulatus.

Pirmąjį pranešimą „Meilė – vienintelis deramas santykis tarp asmenų“ skaitė VDU Santuokos ir šeimos centro direktorius kun. prof. dr. Andrius Narbekovas. Jis pabrėžė, jog „žmogus kaip asmuo, atsižvelgiant į prigimtinį orumą, niekuomet negali tapti priemone, t. y. būti kaip nors vartojamas ir naudojamas, o kalbant apie žmogų kaip kūnišką būtybę, tokia grėsmė iškyta. Todėl reikia kalbėti apie meilės santykį, kaip pagrindinį santykį tarp žmonių, nes jei žmogus myli kitą, pirmiausia jį myli dėl jo paties. Čia yra vadinamasis personalizmo principas, kuris atsispindi jau Šventajame Rašte: Dievas norėjo žmogaus dėl jo paties, ir kiekvieno iš mūsų norėjo ne dėl savęs, o dėl mūsų pačių“. Tad šis principas, kad būtų išvengta savanaudiškumo ir orumo praradimo, taikytinas ir jaunų žmonių santykiuose. Pasak pranešėjo, akivaizdu, jog deramo santykio pirmiausia išmokstama šeimoje, tačiau jaunas žmogus nėra izoliuotas nuo to, kas vyksta už šeimos ribų, ir linkęs priimti tai, kas jam siūloma: vien malonumo siekimo paženklinatą gyvenimo būdą su visa saugaus sekso industrija, žiniasklaidos formuojamą požiūrį į meilę, parentą išnaudojimu ir panaudojimu, peršamus įgūdžius, susijusius su biologinių poreikių patenkinimu ir pan. „Ilgainiui jauni žmonės gali apskritai nesugebėti mylėti“, – svarstė kun. A. Narbekovas.

VDU prof. habil. dr. Kęstutis Pukelis kalbėjo apie lytinio švietimo ir lytinio ugdymo esminius skirtumus. Jo teigimu, švietimo tikslas yra suteikti žinių, o ugdymo – valios stiprinimas ir ugdymas. „Žinoti ir elgtis – ne tas pats, o lytinio švietimo reikšmė šiandien grindžiama daugiausia manipuliacijomis apie žinių svarbą, atsisakoma sielos viršenybės kūnui tradicijos. Ar lytinis švietimas Lietuvos mokykloje nėra Vakaruose išplėtotos sekso industrijos invazija?“ – retoriškai klausė prof. K. Pukelis.

VDU Santuokos ir šeimos centro darbuotoja Birutė Obelenienė, analizuodama esamą situaciją Lietuvoje, kalbėjo apie jaunuolio atsakingos lytinės elgsenos ugdymo prielaidas. Ji pateikė statistinius duomenis, bylojančius, jog lytinį gyvenimą mergaitės pradeda jau nuo 13 metų, o tai atsiliepia savivertei, mokslui, pasiekimams darbe, žalojama sveikata. Tokios padėties šaknys – šeimoje, tačiau ir valstybinės institucijos nukreipia savo žvilgsnį daugiausia į rizikos mažinimą, bet ne į prevenciją. B. Obelenienė perspėjo, kad yra jaunimo klubų, kaip antai „Optimistai“ Kaune, „In corpore“ Vilniuje, „Bendraamžiai“ Klaipėdoje, kuriuose irgi mokoma lytinio gyvenimo pagrindų, apie tai tėvams net nežinant. Akušeris ginekologas med. dr. E. Švedas nušvietė kontraceptikų žalą jaunimo sveikatai ir pripažino, jog apie tai kalbėti viešai reikėjo drąsos. Tarptautinio šeimos ir vedybų instituto prof. G. Vaitoška kalbėjo apie lytinio susivaldymo svarbą asmenybės brandai.

-jk-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Birželio 7 d. įvyko eilinis Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas. Jo pradžioje kardinolas Audrys Juozas Bačkis pasveikino rez. jubil. Antaną

Kun. **Vytautas Tamošauskas** atleistas iš Mažeikių šv. Pranciškaus Asyžiečio parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Rietavo šv. arkang. Mykolo parapijos vikaru ir Rietavo „Aušros“ katalikiškosios bendrojo lavinimo vidurinės mokyklos kapelionu.

Kun. **Kęstutis Balčiūnas** atleistas iš Rietavo šv. arkang. Mykolo parapijos vikaro ir Rietavo „Aušros“ katalikiškosios bendrojo lavinimo vidurinės mokyklos kapeliono pareigų ir paskirtas Mažeikių šv. Pranciškaus Asyžiečio parapijos vikaru ir Mažeikių krašto skautų dvasios vadu.

Kun. **Vaidotas Vitė** atleistas iš Akmenės šv. Onos parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Gargždų šv. arkang. Mykolo parapijos vikaru ir katechetu.

Kun. **Marius Venckus** paskirtas rugpjūčio mėnesį laikinai aptarnauti Pagėgių, Rukų ir Usėnų parapijas.

Kun. **Aivaras Pudžiūvelis** atleistas iš Tauragės parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Klaipėdos Švč. Mergelės Marijos Taikos Karalienės parapijos vikaru ir katechetu.

Kun. **Donatas Žukauskas** atleistas iš ligi šiol eitų pareigų ir paskirtas Telšių katedros parapijos vikaru ir katechetu.

Kun. **Klemensas Jaraminas** atleistas iš Telšių kurijos sekretoriaus pareigų ir paskirtas Tauragės Švč. Trejybės parapijos vikaru ir katechetu.

Diak. **Romas Starkutis** paskirtas į Palangos Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų parapiją diakono tarnystei.

Diak. **Paulius Jaraminas** paskirtas į Klaipėdos Kristaus Karaliaus parapiją diakono tarnystei.

Diak. **Aloyzas Žygaitis** paskirtas į Gargždų šv. arkang. Mykolo parapiją diakono tarnystei.

Diak. **Andriejus Lazarevas** atleistas iš Palangos Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų parapijos diakono pareigų ir paskirtas į Klaipėdos Švč. Mergelės Marijos Taikos Karalienės parapiją diakono tarnystei.

Diak. **Tomas Jonušas** atleistas iš Klaipėdos Kristaus Karaliaus parapijos diakono pareigų ir paskirtas į Mažeikių

kių šv. Pranciškaus Asyžiečio parapiją diakono tarnystei.

Diak. **Ramūnas Norkus** paskirtas Telšių vyskupijos kurijos sekretoriumi, vyskupo ceremoniaru ir Telšių katedros diakonu rezidentu.

Diak. **Karolis Petravičius** paskirtas Telšių vyskupijos kurijos sekretoriumi, vyskupijos Liturginės komisijos nariu ir Telšių katedros diakonu rezidentu.

Akol. **Tomas Kaulius** paskirtas akolito, katecheto tarnystei Tauragės Švč. Trejybės parapijoje.

-T-

Paminėtas Vladas Lapienis

Birželio 16 d. Kauno arkivyskupijos muziejaus kardinolo V. Sladkevičiaus svetainėje įvyko popietė *LKB kronikos* bendradarbio Vlado Lapienio gimimo 100-osioms metinėms paminėti. Nors dėl garbaus amžiaus Vilniuje gyvenantis Vladas Lapienis į minėjimą neatvyko, tačiau telefonu arkivyskupui S. Tamkevičiui perdavė sveikinimus, taip pat pasidalijo mintimis, kodėl tuo metu apsisprendė dalyvauti pogrindinėje Bažnyčios veikloje. Po 1970 m. sustiprėjus oficialios valdžios kovai prieš Bažnyčią ir tikėjimo išpažinėjus, kaip protesto ženklas atsirado *LKB kronika*, pasak Vl. Lapienio, labai reikalingas leidinys, raginantis katalikus neužmiršti elementarių savo teisių. Todėl jis nedvejodamas sutiko talkinti leidinį dauginant, platinant ir atliekant kitus pogrindžio veiklai reikalingus pavedimus. 1976 m., būdamas 70 metų, už šią pogrindžio veiklą Vl. Lapienis buvo nuteistas 5 metams laisvės atėmimo. Antrą kartą suimtas 1985 m. ir nuteistas 6 metams griežtojo režimo lagerių. „Sovietiniuose kalėjimuose ir lageriuose patyriau daug vargo ir kančių, bet paguodos teikė tikėjimas ir Dievo valios vykdymas“, – telefonu sakė Vladas Lapienis.

Apie tai, kokiomis savybėmis išsiskyrė Vl. Lapienis kaip uolus katalikas ir tėvynės patriotas, kalbėjo ses. Gerarda Šuliauskaitė, ses. Nijolė Sadūnaitė, Birutė Daugelavičienė, arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, prelatas Alfonsas Svarinskas. Minėjime giedojo bei dainavo Kauno šv. Mato vidurinės mokyklos sakralinio giedojimo studijos ir Šančių parapijos mokiniai.

-nr-

Dilį ir susirinkime nedalyvavusį emer. jubil. Antaną Andraitį, švenčiančius 60 metų kunigystės jubiliejų.

Pirmoji susirinkimo dalis buvo skirta įvairiai informacijai. Oficialiai paskelbti naujų klebonų paskyrimai. Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos ugdytojas kun. Žydrūnas Vabuolas supažindino su pasibaigusiu mokslo metų statistika, studijuojančių klierikų skaičiumi ir paragino klebonus bendradarbiauti ugdant naująją kunigų kartą. Arkivyskupijos Jaunimo centro vadovė Dalia Macevičiūtė ir jaunimo sielovadininkas kun. Andrejus Bogdevičius supažindino su planuojamais renginiais bei stovyklomis jaunimui, iš kurių svarbiausias – rudenį numatomos Vilniaus arkivyskupijos Jaunimo dienos, pavadintos „Quo vadis?“ Jų metu rugsėjo 9 d. prasidės dviejų dienų piligriminis žygis iš Aušros Vartų į Trakus.

Daugiausia dėmesio susirinkime skirta Vilniaus arkivyskupijos Katechetikos centrui, kurio darbuotojus pristatė arkivyskupo vikaras mons. Kęstutis Latoža. Centro vadovė Lina Jakučionienė supažindino dvasininkus su Katechetikos centro raštu „Dėl katalikų tikybos mokytojų ir parapijų bendruomenių bendradarbiavimo Vilniaus arkivyskupijoje“. Šį raštą paskatino parašyti nuolat kylantys klausimai, o kartais ir nesusipratimai dėl tikybos mokytojų dalyvavimo parapijos veikloje ir bendradarbiavimo su klebonu bei parapijos bendruomene. Centro vadovės teigimu, tikybos mokytojo ir katecheto pareigybės yra skirtingos, todėl negalima iš tikybos mokytojų reikalauti, kad jie atliktų ir katecheto pareigas. Žinoma, tikybos mokytojas gali dirbti ir katechetu parapijoje – tada su juo atskirai tariamasi dėl šio darbo ir jam už tai dera atlyginti. Tačiau ir katechetu nedirbantis tikybos mokytojas turėtų palaikyti ryšį su parapija ir atlikti „tarpininko ir neformalaus pagalbininko“ funkciją. Dokumente rašoma, kad kiekvieną vasarą, vadovaujant klebonui, turėtų būti parengiami bendradarbiavimo tarp tikybos mokytojų ir parapijos bendruomenės planai ateinantiems mokslo metams, o jų pabaigoje aptariamai šio bendradarbiavimo rezultatai. Jais remdamasis, klebonas pritaria arba nepritaria kanoninio siuntimo suteikimui. Dokumentu priede pateikiama pasiūlymų dėl tikybos mokytojų ir parapijų bendruomenių bendradarbiavimo.

Gedulo ir vilties diena Vilniuje

Gedulo ir vilties dieną iškilmingame LR Seimo posėdyje tradiciškai žodį tarė Katalikų Bažnyčios atstovas. Šiomet tai buvo kun. Antanas Saulaitis SJ, kuris prisiminė keletą savo vaikystės epizodų ir papasakojo, kaip gyvendamas emigracijoje Vokietijoje ir norėdamas solidarizuotis su Sibire kenčiančiais tremtiniais, vaikščiodavo basas po sniegą.

Vakare Vilniaus katedroje vyskupas Juozas Tunaitis aukojo šv. Mišias už gyvus ir mirusius tremtinius, politinius kalinius, jų artimuosius. Remdamasis apaštalo Pauliaus žodžiais: „savo kūne papildau, ko dar trūksta Kristaus vargams dėl jo kūno, kuris yra Bažnyčia“ (*Kol 1, 24*), vyskupas per pamokslą kalbėjo apie tremtinių ir kalinių vargus, kurie papildė ir papildė tai, ko dar trūksta Kristaus vargams dėl žmonijos išganymo. „Gal tie vargai apsaugojo mūsų tautą nuo didesnių kentėjimų arba visiško žuvimo, – svarstė vyskupas, – galbūt nekalta tremtinių kančia lėmė blogio imperijos griūtį ir mūsų tėvynės laisvę“. „Dievo Apvaizdos planuose kentėjimai gali būti giliai ariantis plūgas, išpurenantis žemę didžioms asmenybėms išauginti ir dideliems istorijos įvykiams subrandinti“, – sakė ganytojas. Pamokslą vyskupas užbaigė Viktoro Franklio žodžiais: „Nėra nieko pasaulyje, kas padėtų veiksmingiau išgyventi net blogiausiomis sąlygomis, kaip žinojimas, kad tavo gyvenimas turi kokią nors prasmę“, pabrėždamas, kad ir praeityje, ir dabar viltis negalėjo ir negali mūsų apleisti, o didžiausia gyvenimo prasmė – prikelti Tėvynę ir sugrįžti pas Dievą.

Po šv. Mišių specialia malda buvo meldžiamasi ir giedama Tremtinių koplyčioje.

-sm-

Marijos dieną Šiluvoje melstasi už tremtinius

Birželio 13 d. Šiluvos Švč. M. Marijos Gimimo bazilikoje tradiciškai švęsta Marijos diena. Šv. Mišioms vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, drauge koncelebravo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, vyskupas augziliaras dr. Jonas Ivanauskas, vyskupas emeritas Juozas Žemaitis MIC, grupė arkivyskupijos kunigų. Šv. Mišiose kartu su visuotinės Bažnyčios intencijomis Gedulo ir vilties dienos išvakarėse melstasi už tremtinius, maldoje prisimenant, pasak arkivyskupo, birželio mėnesį minimą ypač skaudų lietuvių tautai okupacijos pradžios ir tremčių metą.

Per pamokslą arkiv. S. Tamkevičius paminėjo Šventąją Šeimą, turėjusią palikti tėvynę, kad išsaugotų dieviškąjį kūdikį. Ganytojas taip pat prisiminė mūsų tautos tremtinius, okupantų prievarta nuo tėvynės atskirtus darbščius ir išmintingus Lietuvos vaikus, kurie neprarado vilties, nes tikėjo ir pasitikėjo Dievu bei Marijos pagalba. Pasak ganytojo, „šiandien niekas negrasina, tačiau daugelis žmonių Lietuvoje neturi nei ramybės, nei saugumo“, daugelis patys ištremia save iš tėvynės, prarasdami daugiau, negu pasiekdami: be priežiūros paliekami vaikai, suardomos šeimos, daugybė moterų patenka į sekso vergiją. „Ką reiškia pinigai tokių praradimų akivaizdoje?“ – klausė ganytojas, paraginęs neužmiršti žemiškosios žmogaus kelionės laikinumo. Pačia baisiausia tremtimi arkivyskupas pavadino žmogaus atsiskyrimą nuo Dievo ir pakvietė melsti Švč. Mergelės Marijos malonės niekada nuo jo neatsiskirti, „o jei taip atsitiktų, kuo greičiau sugrįžti į Tėvo namus“. Užbaigdamas pamokslą ganytojas dar kartą paragino melstis už tuos, kurie „kentėjo Sibiro tremtyje, kurie savanoriškai mūsų dienomis ištremė save, ir už tai, kad nebūtume dvasios tremtiniai, atsiskyre nuo savo tikrosios tėvynės“.

Šv. Mišių pabaigoje arkiv. S. Tamkevičius nuoširdžiai pasveikino Šiluvos parapijos altarištą jubil. mons. Eduardą Simašką, birželio mėn. švenčiantį 70 metų kunigystės jubiliejų. Pamaldų dalyviai vėliau taip pat galėjo apžiūrėti ses. Reginos Teresiūtės SJE iniciatyva surengtą krikščioniškojo meno parodą Jono Pauliaus II namų salėje.

-kasp-

Baigiamasis mokslo metų posėdis Kauno arkivyskupijos Katechetikos centre

Birželio 9 d., užbaigiant mokslo metus, Kauno arkivyskupijos Katechetikos centre surengtas posėdis, kuriame dalyvavo vyskupas augziliaras dr. Jonas Ivanauskas, atsakingi katechetikos centro darbuotojai, dekanatų metodinių centrų vadovai ir arkivyskupijos tikybos mokytojų metodinės tarybos nariai.

Malda pradėto susitikimo metu visų arkivyskupijoje veikiančių metodinių centrų vadovai apžvelgė savo veiklą per mokslo metus. Aptartas tikybos pamokų lankomumas – daugumoje mokyklų jas lanko maždaug pusė visų besimokančiųjų. Vysk. J. Ivanausko paraginti, vadovai pasidalijo mintimis apie tikybos mokytojų bendradarbiavimą su parapijomis. Pažymėta, jog pastaruoju metu vis dažniau tikybos mokytojai tampa tik pagalbininkais parapijų katechetams, kurie tiesiogiai rengia sakramentams. Tačiau bendradarbiavimu pagrįstas katechetų ir tikybos mokytojų ryšys yra nuolat palaikomas. Metodinių centrų vadovai pasidžiaugė ir padėjo parapijų klebonams, palaikantiems bei remiantiems jų veiklą. Klebonai mielai dalyvauja kiekvieną mėnesį vykstančiuose tikybos mokytojų susirinkimuose, surengia jiems išvykų.

Katechumenato programos pabaigtuvės

Sekminių išvakarėse, birželio 3 d., Kauno arkikatedroje bazilikoje arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, Sutvirtinimo sakramentą teikęs gausiam būriui jaunimo, sutvirtino ir 22 Katechumenato programos dalyvius, iš kurių keturi Jėzų Eucharistijoje priėmė pirmą kartą.

Kauno arkikatedros bazilikos šv. apaštalo Petro ir Povilo parapijoje suaugusių žmonių tikėjimo ugdymo bei pasirengimo įkrikščioninimo sakramentams Katechumenato programa vykdoma jau ketvirtus metus. Ji pradama spalio pradžioje ir užbaigiama Sekminių švente. 2005–2006 m. Katechumenato programą lankė per 60 įvairaus amžiaus žmonių. Vienas dalyvavęs programoje krikščionis priimtas į Katalikų Bažnyčią. Buvo žmonių, po kelių dešimčių metų pertraukos vėl išdrįsusių patirti Dievo gailėtingumą per Susitaikinimo sakramentą. Velyknakčio liturgijos metu keturiuos katechumenus priėmė Krikštą, Sutvirtinimą bei Pirmąją Komuniją.

-ip-

Seminaras seserims vienuolėms

Birželio 12–18 d. Vilkaviškio vyskupijos sielovados centre Marijampolėje Lietuvos moterų vienuolių aukštesniųjų vyresniųjų konferencija surengė seserims vienuolėms seminarą, kurį vedė apaštališkosios Karmeličių vienuolijos seserys iš Ispanijos Lola Arrieta ir Marisa Moresco CCV. Teologinį-psichologinį išsilavinimą turinčios seserys vadovauja dvasinio palydėjimo institutui RUAJ Ispanijoje. Marijampolėje vykusiame seminare dalyvavo 40 seserų iš 8 kongregacijų.

Kurso metu buvo gilnamasi į kiekviena bendruomenei aktualias temas: tarpusavio bendravimą, konfliktų sprendimą, bendruomeninę malda, misiją bei bendruomenės koordinavimą. Vedėjų pasirinkta metodologija, derinanti teorijos pateikimą su asmenine bei grupine refleksija, puikiai padėjo įsisavinti pateiktą medžiagą. Šis seminaras – antra jų vedamos programos apie bendruomenę dalis. Pirmą dalis dviejomis sesijomis surengta praėjusių metų birželio mėn. Kulautuvoje.

-sai-

Chorų šventė Perlojoje

Birželio 9–10 d. Perlojos parapijoje (Merkinės dekanatas) vyko Kaišiadorių vyskupijos vaikų ir jaunimo chorų šventė „Tepripildo mus Dievo džiaugsmas“. Į šventę susirinko giesmininkai iš Alovės, Butrimonių, Elektrėnų, Merkinės, Perlojos, Pivašiūnų, Senosios Varėnos, Užuguosčio, Vievio ir Žiez marių parapijų, taip pat grupė svečių iš Panevėžio vyskupijos. Šventės tikslas – suteikti giedantiems vaikams ir jaunimui galimybę apmąstyti, suprasti ir išgyventi giedojimą kaip malda.

Susitikimas prasidėjo penktadienį prisistatymu – giesme Perlojos parapijos bažnyčioje, vėliau šventės dalyviai persikėlė į Perlojos mokyklą. Vakarui atėjus, žiburių eiseną visi sugrįžo į bažnyčią pagarbinti Viešpatį Švenčiausiąjame Sakramente.

Šeštadienį jaunieji giesmininkai dalyvavo šv. Mišiose Perlojos bažnyčioje. Šia proga kiekvienas asmeniškai nešė prie altoriaus simbolinę, paties padirbdintą širdį, kurioje buvo surašytos padėkos ir prašymai. Šv. Mišiose visi kartu meldė, kad Viešpats, kurio Švenčiausiąją širdį Bažnyčia pagerbia birželio mėnesį, vaikų ir jaunimo širdis pripildytų džiaugsmo, padarytų panašias į Švč. Jėzaus širdį.

-is-

Keliais žodžiais

Uliūnai. Birželio 10 d. Bistrampolio dvare Jaunimo integracijos galimybių centras surengė festivalį, kuriame dalyvavo Panevėžio rajono tautinių instrumentų orkestras „Žilvitis“ ir vaikų liaudies šokių kolektyvas „Grandinėlė“. Žirgyne vyko „Jazz Comfort“ koncertas. Vakare koncertavo Vilniaus šventojo Kristoforo kamerinis orkestras. Tadien festivalyje apsilankė ir jo sumanytojas kun. Rimantas Gudelis, dabar einantis Sankt Peterburgo kunigų seminarijos rektoriaus pareigas. Jis pasidžiaugė, kad festivalis jau tampa tradiciniu, kad jį susirenka vis daugiau miestiečių ir Panevėžio svečių. Kun. R. Gudelis minėjo, kad jau yra gauta finansinė parama iš Europos Sąjungos fondų. Netrukus bus pradėti dvaro remonto, parko ir apylinkių tvarkymo darbai. Dvaro ansamblis, pasak kun. R. Gudelio, bus naudojamas kultūriniais bei religiniams projektams vykdyti.

-jj-

Susitikime aptartos ir tikybos mokymo problemos. Nemažai rūpesčio mokytojams kelia naujoji katalikų tikybos programa, kurią Švietimo ir mokslo ministerijoje numatoma patvirtinti tik trečiame šių metų ketvirtyje; dėl to bus nelengva parengti mokyklų vadovų tvirtinamus teminius planus naujesiems mokslo metams. Kaip vieną iš tikybos mokymo sunkumų susirinkusieji nurodė mokyklų vadovų savo nuožiūra, taupant lėšas, per tikybos pamokas jungiamas klases.

Katechetikos centro vadovė Jolanta Jančiukienė atkreipė dėmesį, jog ir toliau centro veikla bus grindžiama atsižvelgiant į galutinį katechezės tikslą – padėti asmeniui su Jėzumi Kristumi ne tik susipažinti, bet ir su juo bendrauti, vienyti su juo savo gyvenimą (plg. Jono Pauliaus II apaštališkasis paraginimas *Catechesi tradendae*). J. Jančiukienė pabrėžė, jog siekiant šio tikslo svarbu liudyti tikėjimą, todėl centras ir kitais mokslo metais pirmenybę teiks dvasi- niam tikybos mokytojų ugdymui, rekolekcijoms, jauniems specialistams.

Katechetikos centro koordinatorė Aldona Girininkienė supažindino su numatomais aštuoniais tikybos mokytojų kompetencijos tobulinimo seminarais, kurie bus rengiami atsižvelgiant į metodinių centrų poreikius. Šiuose seminaruose toliau vyks naujosios programos sklaida. Specialią programą tradiciškai numatoma skirti jauniems specialistams, mokytojai galės tobulinti integracijos su kitais mokomaisiais dalykais (gamtos mokslais, literatūra) įgūdžius, pasisemti žinių apie naująjį religingumą, jo apraiškas dabarties visuomenėje ir pan.

Metodininkė ses. Regina Purauskaitė papasakojo apie „Marijos radijo“ įsikūrimą, veiklą bei katechetikos centro rengiamas valandėles katechezės temomis kiekvieno mėnesio pirmąjį penktadienį. Metodinių centrų vadovai, metodinės tarybos nariai pakviesti bendradarbiauti rengiant katechetikos centro laidas „Marijos radijui“. Posėdis baigėsi agape. Vysk. J. Ivanauskas palinkėjo susirinkusiems prasmingų vasaros atostogų.

-kasp-

Susitikimas Magdeburge

Kaišiadorių vyskupijos Katechetikos centras vykdo ES SOCRATES/GRUNDTVIG 2 suaugusiųjų švietimo (mokymosi partnerystės) projektą „Krikščioniškųjų vertybių perteikimo įvairiose Europos šalyse palyginimas“. Projekte dalyvauja trys institucijos: *Katholische Erwachsenenbildung im Land Sachsen-Anhalt e. V./Außenstelle Halle* (Vokietija), *Kuria Metropolitana, Wydział Katechizacji i Szkol Katolickich* (Lenkija) ir Kaišiadorių vyskupijos Katechetikos centras (Lietuva).

Šio suaugusiųjų švietimo projekto tikslas – krikščioniškųjų vertybių prasmės ir esmės aiškinimas bei jų perteikimo vizijos skirtingose Europos šalyse. Projekto veiklos trukmė – 2 metai. Pirmaisiais metais dalytasi aktualia krikščioniškųjų vertybių perteikimo padėtimi Vokietijoje, Lenkijoje ir Lietuvoje. Antrųjų metų tikslas – palyginti veiklos metodiką ir didaktiką „mažųjų“ praktikų metu, pasikeisti patirtimi, įgyti naujų įžvalgų, pasisemti naujų žinių bei idėjų.

Baigiamajame tarptautiniame projekto dalyvių susitikime birželio 7–11 d. Magdeburge dalyvavo visų trijų šalių partnerių – Vokietijos, Lenkijos ir Lietuvos – atstovai. Susitikimo metu pasikeista patirtimi, įgyta šalyse partnerėse „mažųjų“ praktikų metu. Šia proga projekto dalyviai susitiko su Magdeburgo vyskupijos vyskupu dr. Gerhardu Feige, kuris supažindino su dabartine Magdeburgo vyskupijos situacija bei vertybių puoselėjimu. Erfurto universiteto moralinės teologijos ir etikos mokslinio darbuotojo St. H. Meyerio skaitytoje paskaitoje „Religijos vertė? – Ypatinga religijos reikšmė etinio mokymo kontekste“ gilintasi į religijos prasmę: nagrinėti verty-

bių atsiradimo bei jų prasmės psichologinėje, pedagoginėje, sociologinėje srityje klausimai.

Projekto dalyviai taip pat lankėsi Magdeburgo miesto savivaldybėje, kur susitiko su Saksonijos Anhaltinijos žemės parlamento krikščionių demokratų frakcijos pirmininku Jürgeniu Scharfu, supažindinusi su amžinųjų vertybių sampratos problematika tarp paauglių, jaunimo ir suaugusiųjų. Ypač daug diskutuota apie vertybes mokykloje, šeimoje, visuomenėje.

-jpup, vb-

Konferencija „Krikščioniškoji šeima ir jos katechezė postmodernioje visuomenėje“

Birželio 15–17 d. Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo kunigų marijonų vienuolija, Vilniaus akademinės sielovados centras, Panevėžio vyskupijos šeimos centras Vilniuje, Marijampolėje ir Panevėžyje surengė tarptautinę mokslinę konferenciją „Krikščioniškoji šeima ir jos katechezė postmodernioje visuomenėje“.

Kun. Kęstutis Brilius MIC savo pranešime atkreipė dėmesį į sužadėtinių rengimo santuokai programą, pabrėždamas krikščioniškų šeimos principų ir vertybių motyvus. Sužadėtinių rengimo programą jis prilygino Bažnyčios šviečiamajai veiklai, kurios rezultatai akivaizdūs žinių, sąmoningumo ugdymo matmeniu, bet per menki iniciatyvumo požiūriu. „Iš esmės publika ateina imli pedagoginiu požiūriu, bet gana inertiška. Lengva perduoti žinias, bet sunku tikėtis, kad jos virstų pasaulėjauta, ne visuomet tikėjimas virsta gyvenimu“, – kalbėjo Panevėžio marijonų sielovados centro vadovas.

Prof. habil. dr. Hermanas Lombaertsas (Liuveno universitetas, Belgija) aptarė šiandienius iššūkius šeimos institucijai ir šeimos pastoracijos galimybes per katechezę. Jis taip pat kalbėjo apie šeimą kaip kintančią tikrovę, apie tarp atskirų šeimos narių susidarančią įtampą, šeimą kaip sistemą ir religinį švietimą, supažindino su skirtingais, Vakarų Europai būdingais šeimos modeliais, pabrėždamas, jog ilgimasi tradicinės šeimos.

Lietuvos marijonų provincijos vyresnysis kun. Vytautas Brilius perskaitė pranešimą tema „Bažnytinė santuoka Lietuvos civilinėje teisėje“. Pasak jo, bažnytinė santuoka pripažįstama jau nuo 1993 metų, tačiau iš esmės reikia kalbėti apie dvi santuokas, kartais nesusijusias tarpusavyje teisiškai ryšiais, todėl galimi nesusipratimai ir dažnai jų pasitaiko.

Kun. Antanas Saulaitis SJ pristatė Vilniaus sielovados centro ir Šv. Jonų bažnyčios siūlomas sielovados programas. Jis atkreipė dėmesį į tai, jog Bažnyčia kartais nežino, kaip kalbėtis su savo socialiai izoliuotais nariais. „Ką sakome vienišam žmogui, bevaikėms šeimoms, antrą kartą susituokusiems, tikėjimo požiūriu mišrioms šeimoms, homoseksualams, narkomanams ir alkoholikams? O jei išdrįsime prakalbinti, tai reikia ir tęsti. Sielovadai būtinas nuoseklumas, sistema“, – pabrėžė kun. Antanas Saulaitis SJ. Jis supažindino su veikiančiomis sielovados programomis nepilnamečių kolonijoje, taip pat kalbėjo apie penktus metus sėkmingai vykdomą išsiskyrusių asmenų, našlių ir savižudžių artimųjų sielovadą.

-jk,jj-

Dailės ciklo paskaita apie XVII–XVIII a. palaimintųjų bei šventųjų kanonizacijos iškilmes

Birželio 15 d. Kauno arkivyskupijos muziejuje, tęsiant paskaitų ciklą apie Lietuvos sakralinės dailės tyrinėjimus, vilnietė menotyras daktarė Dalia Klajumienė skaitė paskaitą „Šventųjų ir palaimintųjų iškilmių dekoras

Šiluva. Birželio 10–11 d. Šiluvos Jono Pauliaus II namuose vyko rekollekcijos Kauno universitetų dėstytojams „Būti Viešpaties mokinium“. Rekollekcijas vedė Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos ugdytojas kun. Žydrūnas Vabuolas.

-kasp-

Žeimiai. Birželio 16–17 d. Žeimiuose vyko Kauno akademinės sielovados studentų grupės susitikimas. Jo metu aptarta praėjusių mokslo metų veikla ir numatytos gairės ateičiai.

-kasp-

Pernarava. Birželio 11 d. Nukryžiuotojo Jėzaus parapijoje vyko tradiciniai šv. Antano atlaidai. Šv. Mišias aukojo ir pamokslą sakė Paberžės klebonas kun. Skaidrius Kandratavičius. Iškilmių metu giedojo Josvainių ir Pernaravos jungtinis choras. Eucharistinėje procesijoje, be tradicinių giesmių, grojo pučiamųjų instrumentų orkestras iš Kėdainių. Po šv. Mišių liturgijos iškilmingai pašventinti Josvainių-Pernaravos parapijos jaunimui skirti marškinėliai.

-krš-

Kazlų Rūda. Birželio 14 d. Kazlų Rūdoje paminėtos tremties 65-osios metinės. Minėjimo organizatoriai – Kazlų Rūdos savivaldybės kultūros centras, Tėvynės Sąjungos nariai, parapijos kunigai, savivaldybės atstovai. Kaip niekad gausus tremtinių ir politinių kalinių būrys rinkosi prie Tremtinių paminklo. Vėliau Švč. Jėzaus Širdies bažnyčioje kun. I. Plioraitis, R. Vitkovskis ir J. Povilaitis aukojo šv. Mišias. Po to tremtiniai kavinėje „Paparčio pavėsis“ prie arbatos puodelio dailios savo skaudžios praeities prisiminimais, kartu su folkloro ansambliu dainavo tremtinių dainas.

-vf-

Josvainiai. Birželio 18 d. Visų Šventųjų parapijos Šaravų bažnyčioje vyko tradiciniai Švč. Jėzaus Širdies atlaidai. Šv. Mišias aukojo ir pamokslą sakė kun. Gintaras Vincentas Tamošauskas OFM Cap. Po šv. Mišių surengta Devintinių procesija aplink bažnyčią. Liturgijos metu šalia tradicinių giesmių skambėjo altu atliekama muzika (grojo Giedrė Kaziukonienė iš Juodkaimių).

● Birželio 16 d. Visų Šventųjų parapijos jaunimas kartu su klebonu kun. Renaldu Šumbrasčiu ir vadove Auš-

ra Giedriene lankėsi Truskavos parapijoje. Pasisvečiuoti kartu atvyko ir Krakių parapijos jaunimas su klebonu kun. Žydrūnu Paulausku. Tiek svečius, tiek vietinius suvienijo šv. Mišios. Po birželių pamaldų Truskavos klebonas kun. Simas Maksvytis supažindino su bažnyčios istorija, surengė ekskursiją į bažnyčios bokštą.

Nauji leidiniai

Carsten Peter Thiede. Jėzus: tikėjimas, faktai. – Kaunas: Katalikų interneto tarnyba, 2006. – 166 p.

Garsus Naujojo Testamento laikotarpio bei alinkos žinovas, archeologas, paleografas ir papirosologas Carsten Peter Thiede (1952–2004) pateikia naujausiomis mokslinėmis žiniomis paremtą istorinio Jėzaus paveikslą, įtaigiai atskleidžia kartais pribloškiantį istorinį evangelijų tikslumą.

Daniel-Ange. Atleidimas – dieviškoji chirurgija. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2006. – 200 p.

Viena iš vietų, kur galima asmeniškai susitikti su Jėzumi ir leisti Jam su mumis susijungti – tai Atgailos sakramentas. Knygoje autorius aptaria įvairius šio sakramento teikimo būdus, paliečia ir šias temas: savigrauža ir atgaila, ašarų dovana, išlaisvinimas, vidinis išgydymas. Įžvalgomis ir liudijimais kalba apie paskutinę atleidimo dimensiją – žmogaus atleidimą žmogui.

Briege McKenna, Henry Libersat. Stebuklai tikrai vyksta. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2006. – 176 p.

Knygoje pasakojama apie sesers Bridžės patirtą gydančiąją Dievo galią. Dalijamasi įžvalgomis apie tikėjimą, Eucharistiją, maldą ir pašaukimų sielovadą. Knyga parodo kelią į glaudesnį ryšį su Jėzumi, didesnę Jo meilės pažinimą ir tikėjimą Jo galia daryti neįmanomus dalykus.

XVII–XVIII a.“ Dr. D. Klajumienė aptarė Katalikų Bažnyčios tarnų kanonizacijos šventimo ištakas, eigą, ikonografiją. Mokslininkės žodžiais, aptariamojo laikotarpio palaimintųjų bei šventųjų paskelbimo iškilimams būdingi to meto baroko bruožai: emblematismas, teatrališkumas, pomastiškumas, masiškas. Pati Bažnyčia šv. Kazimiero kanonizacijos akto šventimą tuo metu yra įvardijusi kaip teatrą: „*Teatrum sanctis Kazimier*“.

Šventųjų bei palaimintųjų kanonizacijos iškilnių eigą, turinį 1625 m. nustatė popiežius Urbonas VII, o 1747 m. patvirtino popiežius Benediktas XIV. Prelegentės demonstruota 1610 m. graviūra bylojo, jog iki minimų datų šių iškilnių būta teatrališkų. Būtina kanonizacijos akto šventimo XVII–XVIII a. dalis buvo jo įamžinimas mene – graviūrų, paveikslų cikluose, kurie buvo dovanojami to meto popiežiams. Kanonizacijos aktas pirmiausia buvo švenčiamas Romoje, Šv. Petro bazilikoje, po metų arba dvejų – kraštuose, kurių vienuolių atstovas būdavo kanonizuotasis.

Iškilnių programą Vatikanas bei vienuolijos rengdavo apie dvejus metus. Šventė Romoje trukdavo 8 dienas, kitur – trumpiau, 2–3 dienas, tačiau ne mažiau iškilmingai, teatrališkai, įtaigiai. Iškilnės prasidėdavo šv. Mišiomis pagrindinėje miesto šventovėje – katedroje, bazilikoje, po jų iškilminga procesija eidavo į vienuolijos bažnyčią.

Per iškilnes prie bažnyčių iškildavo laikinieji fasadai, mieste – laikinosios triumfo arkos. Tikrieji fasadai neretai būdavo iliuminuojami, vidų puošdavo paveikslai, vaizduojantys kanonizuotojo gyvenimą, dorybes, stebuklus. Būtinasis iškilnių atributas – didelė vėliava su kanonizuotojo atvaizdu didžiajame altoriuje. Pagrindinės bažnyčios didžiajame altoriuje kabėdavo ir kanonizuotojo portretas, kurį procesijos metu atnešdavo į vienuolijos bažnyčią ir joje visam laikui įkurdindavo. Šventę lydėdavo fejerverkai. Maldininkams būdavo dalijami kanonizuotojo portretėliai, knygelės apie jį.

Įdomu, kad iškilimams pasibaigus visos dekoracijos būdavo sunaikinamos. Dr. D. Klajumienė rodė Krokuvėje per stebuklą išlikusios šv. Jono Kantiečio kanonizacijos iškilnių vėliavos iliustraciją. Krokuvos šv. Onos bažnyčioje saugomi ir du nesunaikinti šv. Jono Kantiečio gyvenimą atspindinčio ciklo paveikslai.

Žinių apie XVII–XVIII a. kanonizacijos iškilnes suteikia jų proga išleisti laikraštėliai, kuriuos, sakė mokslininkė, susegtus su kitais šventovių raštais, nelengva aptikti. Ji pacitavo laikraštėlį, išsamiai aprašantį šv. Juozapo Kalasanto kanonizacijos iškilnes Vilniuje 1749 m. Šv. Juozapas Kalasantas 1597 m. Romoje įkūrė priorų vienuoliją; LDK ši vienuolija iškilnių metu buvo jauna, įsteigta tik 1736 m.

Iš leidinio sužinome, jog istorinės aplinkybės – miestas ruseno po didžiojo gaisro – pakoregavo iškilnių eigą: tuomet dar neperstatytos Vilniaus katedros didžiajame altoriuje buvęs šv. Juozapo Kalasanto portretas neštas į priorų šventovę. Laikraštėlyje rašoma, jog Vilniaus katedros fasadą užstojęs butaforinis fasadas atspindėjo Švč. Mergelės Marijos vardą bei herbą, kanonizuotojo, to meto popiežiaus, karaliaus, bažnyčių fondatorių Sapiegų, kitų didikų atvaizdus. Katedroje apie šv. Juozapo Kalasanto gyvenimą bylojo 14 paveikslų ciklas su emblemiška, simboliška informacija. Keturiuos butaforinės kolonos prie katedros perteikė kanonizuotojo dorybes. Pasak laikraštėlio, šv. Juozapo Kalasanto kanonizacijos iškilnių Vilniuje tema buvo kelias, nes jis „labiausiai atskleidžia šį šventąjį misionierių“, – teigė menotyrininkė. Katedroje bei šv. Kazimiero koplyčioje nestigė veidrodžių. „Žvakių šviesos atspindžiai juose suteikdavo baroko epochos iškilimams mistiškumo, įspūdingumo“, – pastebėjo dr. D. Klajumienė, o fejerverkai šiose iškilnėse trukę dvi valandas.

-jkk-

ŠVIOSOS ŽIBINTAI

15 eilinis sekmadienis (B)

Mk 6, 7–13

Šio sekmadienio Evangelijos ištrauką galime pavadinti apaštalu pastoracijos instrukcija. Jėzus išsiunčia apaštalus po du, duodamas jiems reikšmingų pamokymų; reikalauja, kad apaštalai nesirūpintų buitinais dalykais, eitų kaip vargšai, kurie gyvena iš to, ką žmonės duoda. Jėzus įsako „be lazdos nieko neimti į kelionę – nei duonos, nei krepšio, nei pinigų diržė, – tik apsiauti kurpėmis, bet nesusivilkti dviejų palaidinių“. Po Kristaus įžengimo į dangų apaštalai laikėsi jo nurodymų. Jie nieko su savimi nesinešė ir prilygo vargšams. Nors buvo neturtingi, juos lydėjo Dievo Apvaizda. Netrukus apaštalai galėjo ne tik dalyti dvasines dovanas, bet ir pamaitinti vargšus. Pasak Apaštalu darbų knygos, „visi tikintieji laikėsi drauge ir turėjo visa bendra. Nuosavybę bei turtą jie parduodavo ir, ką gavę, padalydavo visiems, kiek kam reikėdavo“ (Apd 2, 44). 313 metais krikščionims suteikta laisvė atnešė Bažnyčiai ne tik atokvėpį, bet ir privilegijuotą padėtį, kuri leido jai praturtėti. Bažnyčios atstovai įgijo ne tik turto, bet ir politinės galios. Imta statyti puošnias šventyklas. Tačiau turtėjančioje Bažnyčioje ėmė reikštis ir dvasinio nuosmukio ženklai. Istorijoje pastebimas paradoksalius reiškinys: slegiama ir persekiojama Bažnyčia pražysta dorybėmis. Ir, priešingai, apsupta privilegijų, ji greitai pasiduoda žmogiškoms silpnybėms: turto troškimui, garbės vilionėms, net palaidam gyvenimui. Vatikano II Susirinkimo metu buvo pasigirdę balsų, kad reikia parduoti visus Bažnyčios turtus ir išdalyti vargšams, bet šiai minčiai nebuvo pritarta. Visiems aišku, kad toks žingsnis vargšų problemos neišspręstų. Pasak Kristaus, „vargšų jūs visada turėsite“. Šiandien joks katalikas nesipiktina, kad popiežius gyvena išskilinguose Vatikano rūmuose, o vyskupijos centro pastatas skiriasi nuo paprastos klebonijos. Šį sekmadienį, prisiminę apaštalus, prisiminkime ir svarbų Kristaus paraginimą: „Pjūtis didelė, o darbininkų maža. Melskite pjūties šeiminką, kad atsiųstų darbininkų į savo pjūtį“ (Mt 9, 37–38). Iš tiesų ir pasaulyje, ir mūsų šalyje jaučiamas kunigų trūkumas. Daugybė krašto parapijų neturi savo kunigo. Ši visos Bažnyčios problema buvo plačiai aptarta Vatikano II Susirinkime. Pastaruoju metu Bažnyčia daug dėmesio skiria ir pasauliečiams. Dekrete dėl pasauliečių apaštalavimo sakoma: „Bažnyčia niekada neturi stokoti pasauliečių apaštalavimo, kylančio iš paties jų krikščioniškojo pašaukimo“ (AA 1).

Pirmaisiais amžiais visas religinis gyvenimas vyko šeimoje. Už jaunosios kartos auklėjimą pirmiausia buvo atsakingi tėvai. Šv. Paulius Laiške efeziečiams rašo: „Ir jūs, tėvai, neerzinkit savo vaikų, bet auklėkite juos, drausmindami ir mokydami Viešpaties vardu“ (Ef 6, 4). Apie pirmųjų amžių krikščionių rūpesčius perteikiant tikėjimą liudija apie 380 metus parašytas veikalas „Apaštalu nuostatai“. Iš šio veikalo matyti, kad savo vaikų mokytojai buvo tėvai. Jie patys, tikėjimo žinių gavę prieš Krikštą, privalėjo ir toliau gilinti jas ir perteikti savo atžaloms. Štai keletas glaudų ryši tarp tikėjimo ir namų katechezės rodančių pavyzdžių. Žinoma, kad šv. Atanasas kunigystės šventimams pasirošė savo namuose. Teologijos mokytojai jam buvo tėvai. Didįjį Origeną su katalikiška doktrina supažindino jo močiutė Makrina, o Grigalių Nysietį teologijos mokė sesuo, taip pat Makrina, vadinama „jaunesniąja“. Daugelį to meto žymių Bažnyčios vyrų išugdė jų motinos. Antai Grigaliui Nazianziečiui tikėjimo pagrindus perdavė motina Nona, Joną Auksaburnį išugdė motina Antuza, Augustinui lemiama įtaką turėjo motina Monika.

Kai krikščioniškose mokyklose buvo įvestas tikybos mokymas, tėvams pasirodė, kad jie tapo laisvi nuo savo vaikų religinio ugdymo pareigos. Kad ir kaip rūpestingai mokyklose būtų vedamos tikybos pamokos, vis dėlto pastebėta, jog mokyklas ir universitetus baigę jaunuoliai greitai pasiduoda religiniam abejingumui arba ateistinės pasaulėžiūros įtakai. Psichologijos tyrimai rodo, kad žmogaus dvasinė branda anaipol nesibaigia su biologine branda, bet trunka visą gyvenimą. Šiuo metu Lietuvoje neretai iškyla nesusipratimų tarp tėvų ir katechetų. Dažnai tėvai nenori suprasti, kad tikybos pamokos anaipol neatstoja katechezės, glaudžiai susietos su tikėjimo praktika. Šiandien Bažnyčia kalba ne tik apie vaikų katechezę, bet, atsižvelgdama į mūsų dienų sekuliarizaciją, rūpestingai puoselėja suaugusiųjų katechezę. Besiruošiantieji santuokai turi suprasti jaunavedžių katechezės, vedamos prie šeimos centrų, svarbą. Tėvai turėtų noriai lydėti savo vaikus į parengimo Pirmajai Komunijai pamokėles. Priėmus Pirmąją Komuniją, po kelerių metų reikia brandesnio pasirengimo savarankiškam krikščioniškam gyvenimui, todėl ne mažiau svarbu ruoštis ir Sutvirtinimo sakramentui. Visi privalome stengtis prisidėti prie Bažnyčios pastangų išugdyti sąmoningą krikščionį. Kalno pamoksle Kristus kalbėjo: „Jūs žemės druska. <...> Jūs pasaulio šviesa. <...> tešviečia ir jūsų šviesa žmonių akivaizdoje, kad jie matytų gerus jūsų darbus ir šlovintų jūsų Tėvą danguje“ (Mt 5, 13–6). Išgirsime šiuos žodžius, skirtus ne tik apaštalam, bet visiems tikintiesiems. Visi privalome būti pasaulio šviesa.

Popiežiškoji kultūros taryba

„Kur tavo Dievas?“

Atsiliepiant į šiandienį netikėjimo ir religinio abejingumo iššūkį

2004 m. kovo 11–13 d. visuotinio susirinkimo baigiamasis dokumentas

(Pabaiga. Pradžia Nr. 10)

II. KONKRETŪS PASIŪLYMAI

Iššūkis nėra kliūtis. Iššūkiai, keliami mūsų laikų kultūrų bei naujojo religiško, akina krikščionis gilinti savo tikėjimą ir ieškoti, kaip šiandien skelbti Gerąją Naujieną apie Jėzaus Kristaus meilę, kad ji pasiektų netikinčiuosius bei abejinguosius. Bažnyčios misija yra ne trukdyti keistis kultūrai, bet laiduoti, kad perteikiamas Kristaus tikėjimas įsismelktų į pačią iš pagrindų besikeičiančios kultūros šerdį.

Dialogu su netikinčiais ir pastoracija netikėjimo atžvilgiu atsiliepiama į dvigubą Kristaus įsakymą Bažnyčiai: „Eikite į visą pasaulį ir skelbkite Evangeliją visai kūrinijai“ (Mk 16, 15), „Padarykite mano mokinius visų tautų žmones“ (Mt 28, 19). Tokia misija tenka visiems be išimties Bažnyčios nariams. Ji negali būti atskirta nuo bažnytinio gyvenimo ir rezervuota keliems ekspertams. Ši užduotis transversali, apimanti katechezę ir mokymą, liturgiją ir įprastinę pastoraciją, šeimas ir parapijas, seminarijas ir universitetus.

Visos pastoracinės iniciatyvos netikėjimo ir religinio abejingumo atžvilgiu gimsta iš Bažnyčios gyvenimo, Evangelijos paženklinto bendruomeninio gyvenimo. Be pilnatviškai išgyvenamo tikėjimo polėkio pastoracinės iniciatyvos apaštalavimo požiūriu lieka bevertės. Kviesdamas padaryti šventumą pirmutiniu, būtinu kiekvienos pastoracinės programos pagrindu, Šventasis Tėvas primena mums maldos svarbą, sekmadieninę Eucharistiją, Sutaikinimo sakramentą, malonės primatą, Žodžio klausymąsi ir skelbimą (11).

Pateikdami čia kai kuriuos konkrečius pasiūlymus, primename, jog dialogą su atvirai savo netikėjimą skelbiančiais turi lydėti Evangelijos skelbimas visiems – pakrikštytiesiems, klaidingai tikintiesiems, abejingiesiems ir t. t., tai yra netikėjimo ir religinio abejingumo kultūros evangelizacija.

1. Dialogas su netikinčiais

Teisingiau kalbėti ne apie netikėjimą, bet apie netikinčiuosius, agnostikus ir ateistus, kurių kiekvienas turi

savo istoriją. Todėl tinkamiausia prieitis yra asmeniškasis, kantrus, pagarbus, draugiškas, maldos palaikomas dialogas, tiesą siūlant pasvertai, tinkamu momentu, laikantis įsitikinimo, jog ji priimama dėl jos pačios jėgos (12) atėjus atitinkamam metui, bei trokštant „pažinti tave, vienintelį tikrąjį Dievą, ir tavo siųstąjį Jėzų – Mesiją“ (Jn 17, 3).

1. 1. Malda už netikinčiuosius

Tokį geranorišką dialogą turi lydėti užtariamoji malda. Reikšmingų iniciatyvų kyla įvairiose grupėse, tarp kurių, pavyzdžiui, minėtina *Incroyance-prière* („Netikėjimo ir maldos“). Ši kunigo Jean-Baptiste'o Rinodaud Montpellier vyskupijoje įsteigta ir Popiežiškosios kultūros tarybos palaikoma sąjunga turi per 3 tūkst. sekėjų penkiasdešimtyje pasaulio šalių. Jos nariai, tvirtai įsitikinę užtariamąsios maldos galia, kaip gerieji samariečiai įsipareigoja kasdien melstis už netikinčiuosius. Pavyzdžiui kitokioms iniciatyvoms galėtų būti įsipareigojimo šia intencija melstis formulė:

„Aš, ... (vardas, pavardė), įsipareigoju kasdien nuolankiai melstis, kad Dievas savo Šventąja Dvasia apšviestų netikintįjį ir kartu mane, suteikdamas galią pažinti jo begalinę meilę ir mylėti jį kaip Tėvą.

Data, parašas“ (13).

Kalbant apie maldą ir įsiklausymu bei dėmesingumu paremtą dvasinę pagalbą to ieškantiems žmonėms, svarbus vaidmuo tenka vienuolynams, piligrimystės vietovėms, šventovėms ir dvasingumo centrums. Kai kuriuose vienuolynuose rengiamos „atvirų durų dienos“ padeda priartinti prie Bažnyčios nuo jos nutolusius lankytojus.

1. 2. Žmogaus asmens centriškumas

Derlinga dialogo su netikinčiais dirva galėtų būti toks antropologinis požiūris, kai žmogus nesuskaidomas į fragmentus, bet traktuojamas kaip visuma. Nevalia nuleisti rankų ir tartum bejėgiams stebėti savotiškai „ramų atsimetimą nuo tikėjimo“. Priešingai, esame kviečiami išitikimybės Kristaus įsakymui dvasia (plg. Mt 28, 19–20) iš naujo imtis apaštalavimo iniciatyvų, turėdami prieš akis kiekvieno žmogaus nenumaldomą, kartais nesąmoningą, taikos, susitaikymo ir atleidimo poreikį. Mūsų užduotis yra sutikti ir prirėkus už rankos paimti būtent tokį žmogų ir nesistengti meistrauti idealo pagal savo išsivaizdavimą ir būti tobulos, tai yra mūsų schemas atitinkančios, žmonijos vadovais, gebėti atsakyti į niekada nekeliamus klausimus bei laikyti save patikimais *condottieri*, tačiau neturėti nė vieno, kurį galėtume vesti.

Kančia, neišvengiama kiekvieno žmogaus kelionės palydovė, neprilygstamai išreikšta *skausmų vyro* pavidalu, yra

susitikimo „antropologinė vieta“. Skausmas, išgyvenamas sergant, kenčiant, mirštant, stumia į prasmės netektį, į *kenosis*, ir atveria erdvę žodžio, veido, kažko, gebančio suteikti šviesos spindulį visiškoje tamsoje, paieškai. Evangelijos skelbimo misija reikalauja padaryti mūsų tikėjimą įtikimą per stiprius dvasinius potyrius bei akina mus tapti ne negailestingais kryžininkais, bet nuolankiais liudytojais, tikrais prieštaravimo ženklais visos žemės kultūrų šerdyje, nesistengiančiais prisijungti savo brolių prievarta ar jų naikinimu, bet sutinkančiais jų labai „nusižeminti“. Mūsų misijai itin reikšminga antropologinė interžmonijos kategorija. Ji atkreipia mūsų dėmesį į globalizuotą pasaulį, kur asmeniui gresia būti susiaurintam ligi „antropologinio snaudulio žmogaus“. Pradėti dialogą esame kviečiami būtent su tokiu asmeniu, nes kaip tik tai toks asmuo, aptinkamas visose kultūrose, yra Bažnyčios kelias (plg. *Redemptor hominis*, 14).

Toks iššūkis kyla visada, bet ypač tada, kai netikinčiųjų ar religijai abejingųjų šeimos pageidauja savo vaikams įkrikščioninimo sakramentų. Per susitikimus su netikinčiais ar abejingais tėvais rengimo sakramentams laikotarpiu kartais galima atrasti juose visada glūdinčių, tačiau tarsi įkalintų žmogiškųjų bei religinių išteklių. Kaip tikintieji šio antropologinio matmens ignoruoti negalime: krikšto, pavyzdžiui, pageidaujama, nes tokia yra šeimos tradicija – tėvų tikėjimas, – tai teikia galimybę įrašyti vaiką į šeimos genealogiją. Susitikdami su tokiais žmonėmis, suvokiame, jog krikštas yra šis tas giliau, daugiau negu vien tai, ką pasirenge pripažinti patys tėvai. Iš tiesų, jei jų vaikas nebus pakrikštytas, jų šeimos istorijoje tam tikra prasme atsiras skylė. Taigi atsiduriame pastoracijos požiūriu, regis, paradoksaliaje padėtyje – susiduriame su žmonėmis, kurie netikintys ar abejingi, bet kartu išlaikę tvirtą ryšį su protėvių religinėmis šaknimis: tai – tipiška postmodernistinės kultūros situacija. Čia svarbu draugiškas ir nuoširdus žmogiškas ryšys, malda, laikysena, paženklinta svetingumo, įsiklausymo, atvirumo ir pagarbos, pasitikėjimas, draugystė, kito vertinimas bei panašios dorybės – visa tai yra pagrindas, ant kurio, puoselėjant asmeninį ryšį, galima statydinti pastoraciją, kur kiekvienas jaustųsi gerbiamas ir priimamas kaip tas, kas jis, dažnai jam pačiam to nežinant, yra – kaip kūriny, asmeniškai mylimas Dievo.

1. 3. Dialogo su netikinčiais turinys ir būdai

Konstruktivus, studijomis bei tinkamomis išvalgomis paremtas dialogas galėtų plėtotis pirmiausia šiomis temomis:

– didieji egzistenciniai klausimai: gyvenimo ir atsakomybės paskirtis ir prasmė, žmogaus gyvenimo etinis matmuo, mirties paskirtis ir prasmė kultūroje bei visuomenėje, įvairios religinės patirties apraiškos, vidinė žmogaus laisvė, religinio atspalvio žmogaus problemos ir galiausiai tikėjimas;

– didžiosios socialinio gyvenimo temos: jaunimo auklėjimas, skurdas ir solidarumas, bendro gyvenimo pagrindai daugiakultūre visuomenėje, žmogaus vertybės ir teisės, kultūrinis ir religinis pliuralizmas, religijos laisvė, darbas, bendrasis gėris, grožis, estetika, ekologija, biotechnologija, taika, bioetika.

Kai kada dialogas su netikinčiais tampa formalesnis bei įgyja viešąjį matmenį: čia galvoje turimi debatai ir diskusijos su aiškiai ateistinėmis organizacijomis. Asmens su asmeniu dialogas yra visų pakrikštytųjų užduotis, tuo tarpu viešam dialogui su netikinčiais reikalingi gerai pasirenge asmenys. Dėl šios priežasties anksčiau egzistavęs *Sekretoriatas netikinčiųjų klausimais* 1968 m. paskelbė dokumentą *Dialogas su netikinčiais* (14), kuriame pateikta ir šiandien naudingų patarimų. Prancūzijoje tarnybos *Incroyance et foi* („Netikėjimas ir tikėjimas“) nariai dažnai dalyvauja katalikiškų ar nekatalikiškų kultūros centrų bei auklėjimo institucijų organizuojamuose debatuose, pokalbiuose bei susitikimuose už apskritojo stalo. Italijoje, tikinčiųjų ir netikinčiųjų dialogui plėtoti įsteigtoje Milano vyskupijos „Netikinčiųjų katedroje“, vyksta nuoširdūs ganytojo vadovaujami debatai tarp tikėjimo neišpažįtančių žmonių ir katalikų (15). Lisabonos arkivyskupas plėtoja viešą dialogą su intelektualais ateistais susirašinėdamas per didelį dienraštį (16).

Dialogo su netikinčiais kontekste fundamentinei teologijai, kaip atnaujintajai apologijai, tenka užduotis pateikti tikėjimo pagrindą (*1 Pt 3*, 15), patvirtinti bei išaiškinti tikėjimo ir filosofinio mąstymo santykį, tyrinėjant Apreiškimą šiandienės kultūros klausimų šviesoje. Fundamentinė teologija turi būti įtraukta į seminarijų, teologijos fakultetų ir pasauliečių ugdymo centrų *Ratio studiorum*, nes ji „turi parodyti, kaip tikėjimu pasiekiamo pažinimo šviesoje galima prieiti tam tikras tiesas, kurias protas jau suvokia savarankiškai ieškodamas“ (*Fides et ratio*, 67).

2. Netikėjimo ir abejingumo kultūros evangelizacija

Asmenų evangelizacija nėra vienintelis Kristaus įsakymo Bažnyčiai turinys. Būtina taip pat evangelizuoti tautų sąžinę, etosą, kultūrą (*Evangelii nuntiandi*, 18). Jei kultūra yra tai, ko dėka žmogus vis labiau tampa žmogumi, dvasinė aplinka, kurioje jis gyvena ir veikia, akivaizdu, jog dvasinė žmogaus sveikata labai priklauso nuo kultūrinio oro, kuriuo jis kvėpuoja, kokybės. Jei netikėjimas yra ir kultūrinis reiškiny, tai Bažnyčios atsakas turėtų neišleisti iš akių įvairių kultūros visame pasaulyje problemų.

Evangelizuoti kultūrą reiškia leisti Evangelijai paženklinti tam tikros visuomenės vyrų ir moterų konkretų gyvenimą. „Pastoracinė praktika turėtų ugdyti krikščionišką mąstyseną kasdieniame gyvenime“ (*Ecclesia in Europa*, 58). Kultūros evangelizacija siekiama ne iți-

kinti, bet parengti palankią dirvą išiklausymui; tai – savotiška parengtinė evangelizacija. Jei pagrindinė problema yra abejingumas, pirmutinė Bažnyčios pareiga yra patraukti žmonių dėmesį, akinti juos domėtis. Šiais pasiūlymais, kuriais įvardijami atraminiai taškai Evangelijai skelbti ir pateikiamos įvairios gairės – *nova et vetera* – kultūros pastoracijai plėtoti, siekiama padėti Bažnyčiai skelbti krikščionių tikėjimą atsiliepiant į netikėjimo bei religinio abejingumo iššūkius auštant naujam tūkstantmečiui.

2. 1. Bažnyčios reiškimasis viešajame forume

„Iki laikų pabaigos Bažnyčia keliauja lydima pasaulio persekiojimų ir Dievo paguodų“ (17), būdama tikra, jog yra palaikoma bei apšviečiama Viešpaties. Jos kaip išganymo visuotinio sakramento regimas buvimas bei apčiuopiama veikla pliuralistinėje visuomenėje šiandien kaip niekada būtini siekiant visoms pasaulio tautoms leisti palytėti Jėzuję Kristuję apreikštą tiesą. Bažnyčia tą daro įvairiopa reikšdamasi ten, kur keičiamasi požiūriais bei laikysenomis, dalyvaudama didžiuosiuose visuomenės debatuose, idant pažadintų dažnai abejingo pasaulio smalsumą bei pateiktų Kristaus asmenį bei jo žinią taip, kad tai patrauktų vyraujančios kultūros dėmesį ir paskatintų ją tam atsiverti“:

Viešasis liudijimas, teikiamas jaunuolių, dalyvaujančių Pasaulinėse jaunimo dienose, yra įvykis, keliantis nuostabą, žavėjimąsi bei taip traukiantis dėmesį, kad užkabina net jaunuolius, neturinčius jokių religinių saitų ar motyvų. Todėl labai vertinga įvairių jaunuolius įtraukiančių dvasinių judėjimų veikla. Pasaulinės jaunimo dienos ypač padeda keisti klaidingą Bažnyčios, laikomos engiančia, senstančia ir dekadentine institucija, paveikslą.

Į viešumą Bažnyčią taip pat iškelia *naujosios misijos miestuose*, pavyzdžiui, tokios, kokios dabar paeiliui vyksta keturiose didelėse Europos sostinėse: Vienoje, Paryžiuje, Lisabonoje ir Briuselyje. Pribloškiantį apaštalausmąjį poveikį jau dešimt metų daro šventosios Kūdikielio Jėzaus Teresės relikvijų piligrimystė per pasaulį (18). Vietos ganytojų nuostabai šį įstabį kelionę sutraukia milijonines minias žmonių, tarp kurių nemaža nežinančių kelio į bažnyčias arba juo nebevaikščiojančių.

*Krikščioniškieji sąjūdžiai ir sąjungos, veikiantys viešojoje srityje, visuomenės komunikavimo priemonėse ir vyriausybinuose sluoksniuose, padeda ugdyti kultūrą, besiskiriančią nuo vyraujančios ne tik intelektualinėje, bet ir praktikos plotmėje. Pilnatviškai gyventi Kristaus slėpiniu bei siūlyti Evangelijos įkvėptas gyvenimas pagal *Laiško Diognetui* idealą (19) išlieka skatintinas krikščionių liudijimo pasaulyje būdas.*

Krikščionių bendradarbiavimas su netikinčiųjų organizacijomis darant tai, kas iš prigimties gera, leidžia išgyven-

ti galingų dalijimosi ir dialogo momentų. Pasak Jono XXIII pastoracinių nurodymų enciklikoje *Pacem in terris*, „jei žemiškiesiems dalykams įgyvendinti tikintieji bendradarbiauja su žmonėmis, kuriems tikėti ar turėti pilną tikėjimą trukdo klaidingos sampratos, tai tokie kontaktai gali būti proga ar net paskata patraukti juos prie tikėjimo“ (58). Toks atvejis yra krikščionių bendradarbiavimas su *Agnostikų lyga už gyvybę* ginant gyvybę.

Viešųjų įvykių didžiosiomis kultūros temomis rėmimas. Tai skatina asmeninius ryšius bei dialogą su asmenimis, kurie dirba įvairiose kultūros srityse ir patys yra reikšmingas Bažnyčios viešojo buvimo visuomenėje būdas.

Susitikimų, per kuriuos aiškiai iškeliami kinematografinės kalbos geba vaizdų galia perteikti kultūras praturtinti galinčias dvasines vertybes, pavyzdžiai gali būti Popiežiškosios kultūros tarybos organizuojami pokalbiai apie dvasinį kiną su Italijos *Ente dello Spettacolo*, taip pat kartu su Oslo (Norvegija) liuteronų Bažnyčios kultūros centru surengtas kongresas *Bažnyčia ir kinas*. Daug žadanti yra kita, religiniam teatrui skirta Popiežiškosios kultūros tarybos iniciatyva. Tokie įvykiai leidžia laiduoti krikščionių buvimą kultūroje, skleisti meno potencialą bei kurti dialogo ir apmąstymo erdves.

Kiekvienais metais po Popiežiškosios kultūros tarybos surengto konkurso Šventasis Tėvas skiria *Popiežiškųjų akademijų premiją* jauniems mokslininkams bei menininkams už darbus bei tyrimus, itin prisidedančius prie krikščioniškojo humanizmo ir jo meninių apraiškų skatinimo. Viešąjį matmenį tikėjimo ir kultūros susitikimui taip pat teikia *Intelektinės katalikų savaitės* ir *Socialinės savaitės*, parodančios katalikų įsitraukimą į didžiąsias visuomenės problemas.

Vyraujančioje kultūroje pamatinis vaidmuo tenka *visuomenės komunikavimo priemonėms*. Vaizdas, žodis, gestai, dalyvavimas yra elementai, būtini bendruomenių ir tautų kultūroje vykdomai evangelizacijai, net jei ir reikia rūpintis, kad vaizdas netaptų svarbesnis už tikėjimo tikrovę bei jo objektyvų turinį. Milžiniškos permainos, komunikavimo priemonių daromos žmonių gyvenime, reikalauja tinkamos pastoracijos: „Daugelis jaunų pasauliečių linksta į žiniasklaidą. Kultūros pastoracija turi juos parengti veikimui radijo, televizijos, knygų ir žurnalų pasaulyje, nes šie informacijos sklaidėjai yra daugumos mūsų amžininkų kasdieniai orientyrai. Atviroje ir padorioje žiniasklaidoje gerai pasirengę krikščionys gali vaidinti iškilų misionierių vaidmenį. Svarbu, kad jie būtų ugdomi ir palaikomi“ („Dėl kultūros pastoracijos“, 34). Profesionalus bei kvalifikuotas katalikų, neslepiančių savo tikėjimo, darbas visuomenės komunikavimo priemonėse, spaudos agentūrose, žurnaluose, interneto svetainėse, radijuje ir televizijoje yra esmingai svarbus sklaidžiant kokybiškas naujienas bei žinias apie Bažnyčią ir padeda

suvokti Bažnyčios slėpinio savitumą neskiriant perdėto dėmesio tam, kas periferiška ir neįprasta, bei išvengiant ideologinių supaprastinimų. Tokios premijos, kaip Venecijos festivalio *Katalikiškoji kino premija*, *Robert'o Bressono premija*, lygiai kaip stipendijos, *Krikščioniškosios kino savaitės*, katalikiškųjų profesinių asociacijų bei tinklų kūrimas skatina bei išreiškia tokį būtiną įsitraukimą į šią sritį, kartu, žinoma, neužsisiklendžiant katalikiškame gete.

Žinome, jog norint būti suprastam neužtenka kalbėti. Norėdami dalytis jų lūkesčiais bei nuoširdžiai priinama kalbėseną į juos atsiliepti, turime labai stengtis vartoti šiandienų žmonių kalbą. Pavyzdžiui, Lenkijoje Gdanskio arkivyskupas pristatė *Žmogaus teisių chartiją* padarydamas viešuoameni didelį poveikį bei pagerbdamas pozityvią Susirinkimo laikyseną, išreikštą pastoracinėje konstitucijoje *Gaudium et spes*: „Džiaugsmas ir viltis, liūdesys ir sielvartas, patiriami dabarties meto žmonių, ypač neturtingųjų ir visų prispaustųjų, yra ir Kristaus mokinių džiaugsmas ir viltis, liūdesys ir sielvartas. Ir nėra nieko tikrai žmogiško, kas nerastų atgarsio jų širdyse. Juk jie yra bendruomenėn susibūrę žmonės, sujungti Kristuje, keliauja į Tėvo Karalystę vadovaujami Šventosios Dvasios ir yra priėmę visiems skirtą išganymo žinią. Tad jų bendruomenė iš tikro jaučiasi glaudžiai susieta su žmonijos šeima ir jos istorija“ (*Gaudium et spes*, 1).

Galiausiai Bažnyčios buvimo viešajame gyvenime plėtojant dialogą su netikinčiais laidavimas leidžia tiesti tiltus tarp Evangelijos žinios ir kasdienio gyvenimo, akinti klausyti ir dažnai to, kas regima, šerdyje atskleisti tai, kas neregima. Tai reiškia akinti kelti tikrus klausimus prieš siūlant įtikinamus atsakymus. Juk jei pastaraisiais į tikrus klausimus ir, vadinasi, asmeninius ieškojimus neatsiliepiama, jie nekelia susidomėjimo ir nėra laikomi svarbiais. Eidami iš šventovės į aikštes, krikščionys viešai liudija nesireklamuodami, tikėjimo džiaugsmu ir tikėjimo svarba gyvenimui. Patraukiantis dialogas ir įtikinamas liudijimas gali sužadinti troškimą įžengti į tikėjimo slėpinį. To Jėzus Evangelijoje ir prašo: „Ateikite ir pamatysite“ (*Jn 1, 36*).

2. 2. Šeima

Jei kai kam netikėjimas tėra teorija, tai daugeliui tėvų jis tampa konkrečia realybe, kai jiems skausmingai tenka konstatuoti, kad jų vaikai tikėjimą paliko arba gyvena taip, tarsi netikėtų. Todėl svarbu padėti tėvams kartu su kultūrinio palikimu perteikti savo vaikams laisvės ir džiaugsmo šaltinius – tikėjimo paveldą ir Dievo patirtį. To siekiant šiandien kaip niekada būtina pagalba, teikiama poroms sužadėtuvių laikotarpiu ir po santuokos. Čia reikšminga *Équipes Notre-Dame* patirtis, kai krikščioniškieji namų židiniai padeda vieni kitiems augti tikėjimu, dalydamiesi kasdieniais sunkumais bei džiaugsmiais ir bendromis jėgomis gilindami

savo tikėjimą. Kai Evangelija šeimų ir mokytojų būna įrašyta į vaikų širdis, jiems lengviau būna įveikti pauglystės krizes. Šeima, pirmutinė evangelizacijos mokykla, yra gyvo tikėjimo perteikimo vieta, vieta, kur tikėjimas kasdieniame gyvenime gali reikštis įvairiomis formomis: religinių švenčių šventimu, šeimos malda vakarais ir prieš valgį, Rožinio recitavimu, bažnyčios lankymu, *lectio divina* paskirtu laiku. Šeimoje, kur ir džiaugsmas, ir išbandymai teikia galimybę ugdyti krikščioniškąsias dorybes, pirmutiniai savo vaikų evangelizuotojai yra tėvai. Kartu su jais dalyvaudami bažnytinėje liturginėje veikloje, jie padeda jiems leisti į tikėjimą šaknis, taip rengdami sakramentams bei ugdydami jų krikščioniškąją sąžinę. Tada jų šeimyninis ir bažnytinis gyvenimas būna pilnatviškesnis. Vienas iš pavyzdžių yra „šeimos katechezė“, kai tėvai, pirmiausia tėvas, atlieka savo pareigą skelbti Evangeliją.

Šeima yra kultūros vieta, gyvenimo ir gyvenimui skirta vieta, kur visi vienas iš kito mokosi pamatinių bendro gyvenimo vertybių, brangindami vienas kito skirtingumą bei turtingumą. Norint įdiegti krikščioniškose šeimose „sprendimo kriterijus, svarbiausias vertybes, interesų objektus, mąstymo įpročius, įkvėpimo šaltinius ir gyvenimo modelius“ (*Evangelii nuntiandi*, 19), tai yra tikėjimo įkvėptą kultūrą, svarbu daugiau laiko skirti šeimos gyvenimui. Taip gali gimi naujas matymo ir gyvenimo, supratimo, veikimo ir rengimosi ateičiai, naujos kultūros skatinimo, kur tai yra būtina, būdas. Be to, vaizdų kultūroje svarbu mokyti vaikus žiūrėti televiziją, kartu aptarinėti programas, su jais jas kartu žiūrėti bei būti pasirengusiems į jų klausimus atsakyti. Priešingu atveju televizija gali pavogti laiką, būtiną perteikiant tikėjimą tokiais svarbiais tarpasmeniniais ryšiais.

2. 3. Religinis mokymas ir įkrikščioninimas

Religinis ar kultūrinis nežinojimas yra viena iš pagrindinių netikėjimo, klaidingo tikėjimo ir religinio abejingumo priežasčių. Kovoiant su nežinojimu, būtina iš naujo apmąstyti įvairias egzistuojančias auklėjimo ir ugdymo, pirmiausia pradinio, formas. Nepamainomas vaidmuo tenka mokytojui, kuris turi būti ir liudytojas. Mokymui tinkamas bet kuris laikas, kaip Evangelijoje rodo Jėzus, be paliovos mokęs didžiąją savo viešojo gyvenimo dalį.

Šioje srityje tiek teologinių tyrimų, tiek katechetų ugdymo lygmeniu svarbu geriau išryškinti krikščionybės savitumą Naujojo amžiaus (20), sektų bei naujųjų religinių sąjūdžių (21) atžvilgiu. Prietaringumas bei žavėjimasis magija dažnai yra nepakankamo ugdymo vaisius. Tikėjimo pagrindinio turinio neišmanymas prisideda prie sektų augimo, klaidingų pranašų gausėjimo. Būtina išmokyti suvokti skirtumą tarp amžinojo gyvenimo ir dvasių pasaulio, transcendentinės meditacijos ir krikščioniškosios meditacijos, stebuklo ir išgijimo tikėjimu, liturginių metų ciklo ir ryšio su gamta.

Įkrikščioninimas, katechezė ir katechumenatas. Daug kur jaučiamas didesnio rūpinimosi įkrikščioninimu poreikis, lydimas turiningesnės ir ilgesnės sakramentinės katechezės, kuri yra dieviškojo gyvenimo asmenyje augimo ir jo meilės Bažnyčiai būtina sąlyga, troškimo. Daug kas pabrėžia būtinybę pradėti arba atgavinti suaugusiųjų katechezę, skirtą ne tik pažinimo spragoms užtaisinėti, bet pirmiausia asmeninei ir bažnytinei tikėjimo patirčiai skatinti. Siūlomos įvairios katechumenato formos; iš jų tikėjimo ugdymui bei augimui juo naudingi pasirodė bažnytiniai sąjūdžiai, kurių dėka įvairiose šalyse nepaliaujamai daugėja katechumenų ir randasi nauja karta tikinčiųjų, kartu iš naujo atrandančių tikėjimo į Kristų džiaugsmą dalijantis juo Bažnyčioje, užsidegimą, užkrečiamą entuziazmą ir gyvą viltį.

Skaityti bei studijuoti Bibliją parapijose padeda tinkamos programos. Sykiu kiekvienam asmeniui suteikiamos realios galimybės įgyvendinti savo teisę į tikrą tikėjimo mokymą, teisę, susijusią su pareiga nuolatos gilintis į tikėjimo turinius ir perteikti juos būsimoms kartoms (22). Tokią veiklą naudinga taikyti prie tam tikrų grupių – vaikų, studentų, absolventų, jaunų ir pagyvenusių suaugusiųjų, bendruomenės vadovų – ypatybių. Iniciatyvos įvairiais ugdymo lygmenimis – Biblijos, moralės, Bažnyčios socialinio mokymo – padeda dalyviams imti žvelgti į savo gyvenamosios aplinkos įvykius Evangelijos šviesoje.

Švietimo institucijos. Bažnyčia disponuoja dideliu mokymo centru, pradedant pradinėmis mokyklomis ir baigiant universitetais, tinklu. Milijonai jaunuolių kasdien lanko katalikiškas mokyklas ir mokymo centrus. Tai teikia didžiulę galimybę siūlyti autentiškai krikščionišką ugdymą, tikėjimui tampant visos tokių institucijų veiklos elementu. Daugelio šalių viešosiose mokyklose laiduotas tikybės mokymas, tikybės pamokas kartais, pavyzdžiui, Italijoje, lankant 90 proc. moksleivių. Kultūros pastoracijoje ryšiai su jaunuoliais mokykloje tenka didžiulis vaidmuo.

Ten, kur tikybės pamokų laiduoti neįmanoma, svarbu išlaikyti mokykloje religinį matmenį. Kai kuriose JAV valstijose tėvai ir mokytojai krikščionys – ir katalikai, ir protestantai – vieningai pareikalavo įvesti viešosiose mokyklose maldą. Tokia iniciatyva kilo ne iš viršaus, ne iš vyriausybės dekretų, bet iš paprastų bendruomenės narių, rinkusių parašus ir rengusių vietines kampanijas. Panašiu būdu jie pasiekė, kad istorijos programose būtų atsižvelgta į religijos svarbą bei jos reikšmingą vaidmenį kultūroje.

Labai svarbus Bažnyčios buvimas universitete (23) tiek mokymo, tiek pastoracijos lygmeniu. Ten, kur teologijos fakulteto nėra, Bažnyčia stengiasi plėtoti universitetinę pastoraciją, kuri nepainiotina su jaunimo pastoracija. Tokia pastoracija pirmutinį dėmesį turėtų skirti

intelektu evangelizacijai, naujos sintezės tarp tikėjimo ir kultūros kūrimui ir pirmiausia kreipiama į profesorius bei dėstytojus, siekiant išsiugdyti intelektualų katalikų.

Seminarijose ir teologijos fakultetuose kaip dialogo su šiuolaikine kultūra disciplinos itin svarbios filosofija ir fundamentinė teologija. Jaučiamas naujų kursų bei programų mokslo ir tikėjimo dialogo srityje poreikis. Pavyzdys gali būti *STOQ (Science, Theology and Ontological Quest – Mokslas, teologija ir ontologinė paieška)* projektas (24), atsiradęs Romoje bendromis kelių popiežiškųjų universitetų globojant Popiežiškajai kultūros tarybai pastangomis ir turintis tikslą ugdyti kompetentingus asmenis dviejose – tikėjimo ir mokslo – srityse. Šis projektas jau tapo pavyzdžiu kitiems universitetiniams centrams visame pasaulyje.

Iš kitų skatintinų konkrečių iniciatyvų minėtinos šios: Gyvybės akademijų, bibliotekų, videotekų ir knygynų steigimas, krikščioniškosios pakraipos spaudos ir leidinių plėtojimas siekiant didelio tiražo.

Dialogo su netikinčiaisiais bei netikėjimo kultūra puoselėjimui labai svarbios taip pat yra specializuotos tarnybos, susijusios su vyskupų konferencijų kultūros ir netikėjimo komisijomis. Teologijos fakultetuose galėtų būti įsteigti netikėjimo tyrimų bei stebėjimo skyriai, kurie jau egzistuoja Zagrebe, Splito ir Popiežiškajame Urbono universitete. Šiems apmąstymams tęsti būtų labai naudingos nedidelės neformalios grupės. Ten, kur egzistuoja ateizmo katedra, Bažnyčios pastoracinei misijai galėtų daug padėti naujų netikėjimo formų apmąstymas.

2. 4. Grožis ir kultūrinis paveldas

Grožis yra vienas iš tinkamiausių būdų žmonėms prie Dievo priartinti ir jų dvasiniam troškuliui numalšinti. Jis yra „tai, kas žmonių širdyse ižiebia džiaugsmą, brangus vaisius, kuriam nebaisus laikas ir kuris vienija kartas bei skatina jas žavintis išgyventi bendrystę“ (25). Simbolinė grožio kalba leidžia įvairių kultūrų vyrams ir moterims pajusti bendras vertybes, kurios, besišaknijančios jų antropologinėje tapatybėje ir jų žmogystės pirmąją patirtyje, padeda žmogui išlaikyti atvirą slėpinio ir absoliuto žavesiui širdį (26). Šiame kontekste Bažnyčia atsiveria naujoms grožio epifanijoms, tai yra leidžiasi nauju *via pulchritudinis* keliu, vedančiu toliau graikų filosofijai būdingos grožio sampratos. Šventasis Raštas apreiškia mums Mesiją, „gražiausią iš žmonių sūnų“, dėl kiekvieno iš mūsų nusižeminusį bei tapusį „skausmų vyru“ (plg. Iz 53, 3). Globalizacijos kultūroje, kur pagrindinė vieta tenka *facere* (darymui), *creare* (kūrimui) ir *laborare* (dirbimui), Bažnyčia, idant atskleistų Gražųjį, kviečiama skatinti *essere* (buvimą), *laudare* (klausymąsi) ir *contemplare* (kontempliavimą). Tokia kryptis reikalauja ypatingos menininkams bei jų aplinkai skirtos pastoracijos, taip pat tinkamo kultūros paveldo įvertinimo.

Jau Vatikano II Susirinkimas pripažino dialogo su menininkais svarbą, o jų kūrybinių nuolatinių bei palaiminimą buvimą Bažnyčioje įvertino kaip būdą žmonių dvasiai į Viešpatį kelti. Siekiant plėtoti tiek Bažnyčią, tiek pačius menininkus praturtinančius abipusius ryšius, pravartu atsiverti bei tęsti dialogą su menininkų institucijomis bei organizacijomis. Juk nemažai menininkų yra atradę Bažnyčioje asmeninio kūrybiškumo erdvę, kur svetingumą lydi pasiūlymai, akistatos, išvalgos. Tokiai pastoracijai reikalingi gerai kultūros ir meno požiūriu parengti pasauliečiai bei dvasininkai, gebantys pradėti dialogą su tais, „kurie aistringai ieško naujų grožio *epifanijų*, idant tai padovanotų pasauliui meninės kūrybos pavidalu“ (27).

Plėtoti tokią pastoraciją per grožį kaip tinkamą tikėjimo įkultūrinimo būdą padeda įvairiuose pasaulio regionuose rengiamos – kartais ir bendradarbiaujant su civiline valdžia – *kultūros savaitės, meno festivaliai, sakralinio meno premijos, meno bienalės*. Šią veiklą turėtų lydėti iniciatyvos, skatinančios tokią meninę patirtį, kur pagrindiniu įkvėpimo šaltiniu menininkams ir toliau lieka Kristaus asmuo ir tikėjimo slėpiniai.

Literatūros srityje daug žadančius mainus laiduoja literatūriniai būreliai, taip pat tokie susitikimai su poetais, literatais ir rašytojais – katalikais ir ne, – kokius rengia Popiežiškoji kultūros taryba.

Kita vertus, evangelizacijos priemonė lieka kultūrinis Bažnyčios paveldas. Krikščionybės įkvėpti monumentalus statiniai, iškilę tikėjimo amžiais, autentiškai liudija Kristaus Evangelijos paženklinatą kultūrą ir yra visada aktualios gero krikščioniškojo ugdymo gairės. Bažnyčių, ypač jų fasadų, restauracija, kartais vykdoma viešosios valdžios iniciatyva, yra akinimas atsiliepti į Jėzaus kvietimą: „Taip tešviečia ir jūsų šviesa žmonių akivaizdoje, kad jie matytų gerus jūsų darbus“ (Mt 5, 16).

Augti tikėjimu per grožio patirtį, asmeniškai susitinkant su Išganytoju per meno kūrinio kontempliavimą, daugeliui žmonių padeda sakralinės muzikos koncertai, religinio pobūdžio choreografijos ir sakralinio meno parodos. Tokios didelės, daugybės žmonių dėmesį patraukusios parodos, kaip Londono *Behold the Saviour. Discovery of the Transcendent through the Face of Christ* („Štai Išganytojas. Transcendencijos atradimas per Kristaus veidą“), Ispanijos *Las edades del hombre* („Žmogaus amžiai“) ir Romos *Le Dieu caché* („Pasislėpęs Dievas“), yra tipiški meno gebėjimo pasiekti nepatenkintą šiuolaikinio žmogaus širdį pavyzdžiai. Juk šiandien daug kas suvokia racionalios bei techninės kultūros negebėjimą atsiliepti į kiekvieno žmogaus jaučiamą gilų prasmės poreikį ir nepajėgia apmąstyti sudėtingą pasaulio ir žmogaus asmens, jo slėpinio tikrovę nepakartojamai teigiant savo laisvę ir kartu ieškant dažnai dirbtinės gerovės.

Kai kurių šalių universitetuose auga religijos dėstymo menų ir humanitarinių mokslų studentams poreikis. Iš tiesų, jie dažnai apie krikščionybę neturi nė elementarių žinių ir dėl to nebeįstengia suprasti savo meninio ir istorinio paveldo. Tokie specialūs kursai apie krikščionybę meno ir istorijos studentams teikia jiems galimybę per kultūros paveldą prisiliesti prie Kristaus Gerosios Naujienos.

Grožio kelias itin svarbus liturgijoje. Kai šventybės matmuo, paisant liturginių nuostatų, reiškiasi meniniu pavidalu, švenčiamas slėpinys gali pabudinti abejingąjį bei užkalbinti netikintįjį. Tada *via pulchritudinis* tampa džiaugsmo, išgyvenamo švenčiamose religinėse šventėse ir kituose tikėjimo susitikimuose, kelio.

2. 5. Nauja kalba Evangelijai skleisti: protas ir jausmas

Kardinolas Newmannas savo *Grammar of Assent* („Pritarimo gramatikoje“) pabrėžia dviejų evangelizacijos kanalų, širdies ir galvos, tai yra jausmo ir proto, svarbą. Šiandien vis daugiau svarbos teikiama emociniam asmens matmeniui, ir daugelis krikščionių būtent per tai iš naujo atranda tikėjimo laimę. Sykiu iracionalizmo kupinoje kultūroje, kurioje Bažnyčia kaip „geram samariečiui“ tenka gydyti sužeistą protą, jie jaučia poreikį geriau pagrįsti savo tikėjimą ir todėl pageidauja tinkamo ugdymo.

Pirmutinė problema yra kalbos. Kaip perteikti Gerąją Naujieną apie Kristų, vienatinį pasaulio Išganytoją? Abejingumo ir reliatyvizmo kultūra, gimusi sekularizuotuose Vakaruose, nėra palanki objektyviu diskursu paremtam komunikavimui. Tokiomis sąlygomis dialogas ir net komunikavimas rimtai pasunkėja. Jei tokioje kultūroje gyvenantiems žmonėms sunku atrasti *res significata*, tai yra patį Kristų, tai tada naujosios evangelizacijos labai būtina permąstyti *res significans*, tai yra visa, kas prie jo ir tikėjimo slėpinių veda, prieš akis turint jų kultūrą.

Būti arti jaunuolių, stengtis suprasti jų gyvenseną bei kultūrą yra pirmasis žingsnis ieškant kalbos, gebančios perteikti jiems Dievo patirtį. Kai kurie kanalai, kaip antai MTV (28), savo sėkmę tarp jaunimo grindžia simpatijos ir pykčio, sarkazmo ir tolerancijos, atsakomybės jausmo ir egoizmo mišiniu. Iš dalies perėmus tokią kalbą, žinoma, apvalytą, Bažnyčios dialogas su jaunimu palengvėtų ir užmegztas tiesioginis asmeninis ryšys leistų iš vidaus perkeisti neigiamus jaunimo kultūros aspektus bei sustiprinti teigiamus. Žiniasklaida geba perteikti realių asmenų teigiamą atsivertimo bei tikėjimo patirtį.

Be to, Bažnyčia gali semti iš savo ilgaamžės tradicijos bei stengtis patraukti žmones muzika, liturgine ar populiariąja. Muzika iš tiesų turi didžiulį atvėrimo religijos matmeniui potencialą ir gali žavėti, kaip antai grigališkasis giedojimas, net nebažnyntinius sluoksnius.

Kad krikščioniškasis liudijimas patrauktų kitą pasukti tikėjimo keliu, būtina *reikšmingo santykio kultūra*. Esmingai svarbus evangelizacijai yra asmens ir asmeninių santykių primatas. Autentiškas misionieriškasis sąlytis rutuliojasi per dialogą bei tarp asmenų statydinant ryšius. Toks atvirumas galimas tikrai būnant „arti“ besistengiančių plėtoti gerus santykius šeimoje ar pačioje krikščionių bendruomenėje ir išmintingiems bei kompetentingiems auklėtojams lydint moksleivius, paauglius, sutuoktinius. Pagyvenusiems žmonėms būtina ypatinga, jų poreikius atitinkanti pastoracija. Visa tai verčia krikščionių bendruomenę stengtis daryti viską, kad žmonės jaustųsi girdimi, suprantami, mylimi ir nelaikomi tiesiog kokios nors institucijos individais. Net ir religijos ir kultūros „supermarkete“, kur vyrauja jausmas, estetika ir emocija, galima pasiūlyti ieškantiems asmenims tvirtą ir išsamų atsakymą, pagrįstą tikėjimo į Jėzų Kristų, – tą, kuris savo gyvenimu, mirtimi ir prisikėlimu atsako į visus pamatinius žmogaus klausimus apie didį gyvenimo slėpinį, – tiesa, grožiu ir gerumu.

Naujasis amžius ir sektos daug ką patraukia žaisdami emocijomis. Kad atsakytų į šį iššūkį atsiliepdama į palaimintojo Jono XXIII kvietimą „naudotis gailestingumo vaistu, užuot žvanginus griežtumo ginklais“ (29), Bažnyčia turi eiti pasitikti visų Tiesos nuosirdžiai ieškančių žmonių bei rūpintis trapumo ir nerimo momentus išgyvenančiais, dėl to tampančiais lengvu sektų grobiu. Tokiems sunkumus kenčiantiems žmonėms esame pašaukti rodyti kryžiaus slėpinį: jame, neįkliūdami į absurdo ar sentimentalumo spąstus, galime dalytis sužeistų žmonių kančiomis bei padėti jiems surasti galimybę įprasmiti savo išbandymų ženklinaimą gyvenimą.

Bažnyčioje, ypač didelėse parapijoje, labai svarbūs *asmeniniai ryšiai*. Atnaujinti bei pagilinti bendrystės gyvenimą padeda nedidelės, su bažnytiniais sąjūdžiais susijusios bendruomenės, atsižvelgiančios į antropologines ir geografines, kultūrinės ir socialines žmonių ypatybes. Priklausomybės Dievo šeimai džiaugsmas yra regimas išganyto žinios ženklas, o Bažnyčia, šeimų šeima, tada atrodo tikra Dievo ir žmonių susitikimo „vieta“.

Misionieriška laikysena nuo Bažnyčios nutolusių ir tų, kuriuos laikome netikinčiais ar abejingais, atžvilgiu visada turi būti tokia, kokia būdinga Gerajam Ganytojui, ieškančiam pražuvusios avies, kad parvestų ją į kaimenę. Esmingai svarbu dėmesingai bei broliškai sutikti ir bažnyčioje tik retkarčiais pasirodančiuosius, kurių vis daugėja (30). Užmegzti dialogą su tokiais žmonėmis yra lengviau negu manoma. Dažnai, norint paskatinti juos pasitikėti Bažnyčia ir geriau ją suprasti, užtenka išdrįsti šiltai ir asmeniškai juos pakviesti (31).

Tikėjimo įkultūrinimas bei kultūros evangelizacija pasitelkiant tarpasmeninius ryšius leidžia kiekvienam suvokti Bažnyčią kaip savo namus bei jaustis joje *kaip namuose*. Tokių misionierių iš Vakarų, kaip Matteo Ricci ir De Nobili, Evangelijos skelbimas būdavo vaisingas todėl, kad Azijos tautos matydavo juos išmanant vietines kultūras, jų kalbą, papročius, jausdavo jų pagarbą bei troškimą mokytis abipusių mainų dvasia. Norint evangelizuoti kultūras, būtina su meile jas pažinti, giliai jas suprasti ir būti visose srityse kupinam tikros meilės.

2. 6. Katalikų kultūros centrai (32)

„Katalikų kultūros centrai teikia Bažnyčiai galimybę būti ir veikti kultūrinių mainų srityje. Iš tiesų jie yra viešieji forumai, leidžiantys Bažnyčiai, plėtojant kūrybinį dialogą, plačiai supažindinti su krikščionių įsitikinimais apie žmogų, moterį, šeimą, darbą, ekonomiką, visuomenę, politiką, tarptautinį gyvenimą, aplinką“ (*Ecclesia in Africa*, 103).

Katalikų kultūros centrai, pirmiausia tie, kurie sumanyti kaip kultūrinės laboratorijos, „atspindi gausią įvairovę: pavadinimų (kultūros centrai ar būreliai, akademijos, universitetų centrai, ugdymo namai), krypčių (teologija, ekumenizmas, mokslinis tyrimas, švietimas, menas ir t. t.), tematikos (kultūros srovės, vertybės, tarpkultūrinis ir tarpreliginis dialogas, mokslas, dailė ir t. t.), veiklos formų (konferencijos, diskusijos, kursai, seminarai, publikacijos, bibliotekos, meniniai bei kultūriniai renginiai, parodos ir t. t.). Pati *katalikų kultūros centro* sąvoka apima vienos šalies situacijų daugingumą ir turtingumą, ar tai būtų su Bažnyčios struktūromis (parapija, vyskupija, vyskupų konferencija, vienuolija) susijusios institucijos, ar privačios, bet visuomet išvien su Bažnyčia veikiančių katalikų iniciatyvos“ (Dėl kultūros pastoracijos, 32).

Katalikų kultūros centrai yra tinkamos kultūros pastoracijos vietos, kur, pademonstravus filmą ar surengus konferenciją, gali vykti debatai apie dabartines kultūros problemas. Atsakymas į kultūros keliamus klausimus leidžia pašalinti daugybę kliūčių, užstojančių kelią į tikėjimą, per klausymą gaunamą Dievo dovaną (plg. *Rom 10, 17*).

2. 7. Religinis turizmas

Vienose pasaulio dalyse tebevyrauja nežmoniškos darbo sąlygos, tuo tarpu kitose vis daugėja laisvalaikio. Turint prieš akis piligrimystės tradiciją, didelė svarba tenka *religinio turizmo* skatinimui. Tarp įvairių iniciatyvų, kuriomis trokštama atsiliepti į teisėtus abejingųjų bei bažnyčios nelankančiųjų lūkesčius, minėtinos tos, kuriomis mėginama religinio paveldo rodymą derinti su krikščioniškomis svetingumo pareigomis, tikėjimo ir meilės pasiūla. Štai keli momentai:

– atidaryti tarnybą koordinuoti vietinei bažnytinei veiklai su turizmo reikalavimais, siekiant padėti turistams suvokti vietinio krikščioniškojo paveldo, kuris pirmiausia yra kulto pobūdžio, savitumą;

– organizuoti renginius, steigti vyskupijos muziejus, rengti kultūrinius maršrutus, siekiant, kad vietinis menas, išsaugotas ateities kartoms, taptų katechezės ir auklėjimo priemone;

– rengiant įvairius religinius maršrutus, supažindinti su liaudiškuoju pamaldumu ir leisti patirti įvairiose tautose gyvo tikėjimo turtingumą, įvairumą ir visuotinumą;

– steigti gidų katalikų, supažindinančių su įvairiais vietiniais paminklais, organizacijas; rimtai pasirengę krikščionybės ir meno srityje, jie teiktų kokybišką kultūrinę paslaugą ir kartu liudytų tikėjimą;

– kurti vyskupijos internetines svetaines, skirtas supažindinti su tokia veikla.

3. Meilės kelias

„O labiausiai Dievo buvimą ir dalyvavimą parodyti padeda broliška tikinčiųjų tarpusavio meilė, kuomet jie, vieningi dvasia, darbuojasi Evangelijos tikėjimo labui ir šviečia kaip vienybės ženklas“ (*Gaudium et spes*, 21). Meilės liudijimas yra įtikinamiausias argumentas įrodinėjant meilės Dievo buvimą; tai – „prakilnūs kelias“, apie kurį kalba šventasis Paulius (1 Kor 13). Krikščioniškajame mene ir šventųjų gyvenime žėri Dievo, vis naujajam įsikūnijančio žmonių gyvenime, grožio bei meilės kibirkštis. Galiausiai pasaulį išgelbės grožis (33) – grožis, suprantamas kaip nusisekęs moralinis gyvenimas, kaip ir Kristaus pavyzdys, traukiantis žmones į gerį. Reikšminga, kad graikai žmogaus gyvenimo idealu laikė *kalokagathia*, tai yra visų fizinių ir moralinių kokybių, grožio ir gėrio, turėjimą. Pasak filosofo Jacques'o Maritaino, grožis toks pat transcendentinis, kaip ir gėris bei tiesa: *ens et unum et bonum et verum et pulchrum convertuntur*. Tokia sintezė rodosi krikščionių ir pirmiausia krikščionių bendruomenės gyvenime: čia kalbama ne apie „savęs parodymą“ bet kokia sąskaita, bet apie dalijimąsi tikėjimo į Kristų, Gerąją Naujieną visoms tautoms bei jų kultūroms, patyrimo džiaugsmu. Tada galima pasiekti pačią mūsų amžininkų netikėjimo ar abejingumo šerdį. Didieji mūsų laikų šventieji, ypač paskyrusieji savo gyvenimą vargšams, kartu su visų Bažnyčios šventųjų minia yra iškalbingiausias argumentas, akinantis vyrus ir moteris ieškoti Dievo ir į jų klausimus atsakantis: Kristus yra Grožis, „εγω εμι ο ποιμην ο καλος“ (Jn 10, 11), Šventosios Dvasios malone traukiantis širdis į Tėvą.

Atleidimo ir krikščionių broliškos meilės liudijimu kaip karšta malda aprėpiami visi žmonės. Tą daryti, pasak

šv. Augustino, kviečiami visi krikščionys: „Broliai, karštai raginame jus taip mylėti ne tik savo tikėjimo dalininkus, bet ir tuos, kurie toli, – pagonis, dar netikinčius į Kristų, taip pat nuo mūsų atsiskyrusiuosius... Broliai, skausmingai išgyvenkime dėl jų lygiai taip, kaip dėl savo brolių... Laikas parodyti jiems didelę meilę ir begalinį gailėstingumą, meldžiant Dievą pažadinti jų išmintį, idant jie pasitaisytų ir suvoktų, jog tiesai priešpriešinti neturi absoliučiai jokio argumento“ (34).

4. Apibendrinant

Apibendrinus nurodymus, pastabas ir pasiūlymus, pateiktus žmonių, atstovaujančių įvairioms penkių žemynų kultūroms bei įvairialypei pastoracinei patirčiai, galima pabrėžti šiuos ypatingo dėmesio vertus momentus:

– Svarbu liudyti buvimo Dievo mylimu asmeniu grožį.

– Būtina atnaujinti krikščioniškąją apologetiką, siekiant švelniai ir pagarbiai parodyti mumyse gyvenančios vilties pagrindą (1 Pt 3, 15).

– Stengtis pasiekti *homo urbanus* viešai dalyvaujant visuomenės debatuose ir leisti Evangelijai susiliesti su kultūrą formuojančiomis jėgomis.

– Neatidėliotinai mokytis mąstyti pradėdant mokykla ir baigiant universitetu bei turėti drąsos į vyraujančios kultūros, dažnai paženklintos netikėjimo ir religinio abejingumo, tylų perėmimą atsakyti naujais ir džiaugsmo kupiniais krikščioniškosios kultūros pasiūlymais.

– Rodyti netikintiesiems, abejingiems Dievo klausimui, bet atviriems žmogiškosioms vertybėms, jog būti tikrai žmogiškam reiškia būti religingam, tai, kad žmogus savo žmogiškumo pilnatvę atranda Kristuje, tikrame Dieve ir tikrame žmoguje, ir kad krikščionybė yra Geroji Naujiena visiems visų kultūrų žmonėms.

PABAIGA: „DĖL TAVO ŽODŽIŲ UŽMESIU TINKLUS“ (Lk 5, 4)

Vatikano II Susirinkimo tėvai yra tvirtai pareiškę: „Pagrįstai galime manyti, jog žmonijos likimas atiduotas į rankas tiems, kurie vėlesnėms kartoms sugebės perduoti gyvenimo ir vilties motyvus“ (35). Krikščionims tai – vilties valanda. Ši teologiškoji dorybė yra popiežiaus Jono Pauliaus II apaštališkojo paraginimo *Novo millennio ineunte* pagrindinė tema, po Didžiojo 2000 metų jubiliejaus visos Bažnyčios tikėjimo horizontas šiame istorijos perverso taške. Šiandien, kaip ir vakar, tik Kristus geba būti gyvenimo ir vilties pagrindas. Mirties paslaptis, kančios, pirmiausia nekaltųjų, slėpinys šiandien, kaip ir vakar, papiktinimas tebėra visose kultūrose. Tačiau amžinojo gyvenimo troškimas žmogaus širdyje neužgeso. Tiktai Jėzus Kristus, nugalėjęs mirtį ir grąžinęs žmonėms gyvenimą, gali būti lemiamas at-

sakymas į kančią ir mirtį. Jis vienintelis yra tikrasis žmogaus troškulių numalšinančio gyvybės vandens nešėjas. Nėra kito kelio, kaip tik kontempliuoti Kristaus veidą, išgyventi tikėjimo, vilties ir meilės bendrystę Bažnyčioje ir liudyti pasauliui meilę ir malonės, maldos bei šventumo primatą. Naujų netikėjimo ir religinio abejingumo, tikinčiųjų sekuliarizacijos ir naujojo „aš“ religiško iššūkių akivaizdoje vilties pagrindas yra Dievo Žodis: „Tavo žodis – žibintas mano žingsniams ir šviesa mano takui“ (Ps 119, 105).

Kad atsinaujinusios tikinčiųjų bendruomenės galėtų liudyti grožį ir tiesą, Kristaus Evangelijos didybę ir neprilygstamą jėgą, Vakarų sekuliarizuotoms kultūroms būdingas dvasinės tuštumos ir dvasinio ieškojimo, institucijų ignoravimo ir emocinio jautrumo derinys reikalauja naujo užsidedimo, autentiško krikščioniško gyvenimo, drąsaus bei sumanaus apaštalavimo, gyvenimo tiesumo ir teisingo mokymo. Išaugę netikėjimo, religinio abejingumo ir naujojo religiško iššūkiai kviečia evangelizuoti naujas kultūras ir naują religinį troškimą, trečiojo tūkstantmečio pradžioje atgimstantį pagonišku bei gnostiniu pavidalu. Tokia yra neatidėliotina pastoracinė Bažnyčios misija mūsų laikais visų kultūrų atžvilgiu.

Po sunkaus darbo nakties Jėzus pakviečia Petrą grįžti į ežerą ir vėl užmesti tinklus. Nors tokios pastangos atrodo bergždžios, Petras, pasitikėdamas Viešpačiu, nesvyruodamas atsako: „Mokytojau, <...> dėl tavo žodžio užmesiu tinklus“ (Lk 5, 4). Tinklai užgriebia tiek žuvų, kad net ima trūkinėti. Šiandien, po beveik dviejų tūkstančių metų darbo blaškomoje istorijos valtyje, Bažnyčia Viešpaties akinama „irtis į gilumą“, tolyn nuo kranto bei žmogiškojo saugumo, ir vėl užmesti tinklus. Atėjo metas kartu su Petru atsakyti: „Mokytojau, dėl tavo žodžio užmesiu tinklus“.

Nuorodos

- (11) JONAS PAULIUS II. *Novo millennio ineunte*, 30–31: AAS 93 (2001), 287–288.
- (12) Plg. Vatikano II Susirinkimas. *Dignitatis humanae*, 3.
- (13) *Incroyance et priere* kreipimasis: 11 Impasse Flammarion, F-13001 Marseille, France.
- (14) Taip pat plg. to paties Sekretoriato dokumentą *Nota circa studium atheismi et institutionem ad dialogum cum non credentibus habendum* (Rome 1970).
- (15) Katedra organizuota originaliai: susitikimai vyksta valstybiniame universitete, jų metu plovimai draudžiami, žodis publikai nesuteikiamas, per muzikinius interpus gieda katalikiškojo universiteto choras. Vakarų tema rutuliojama tylos aplinkoje. Kalbėtoją pristato kardinolas. Šiam užbaigus savo pranešimą, kardinolas taria keletą žodžių ir po tylos laiko bei muzikinio interpo suteikia žodį kitam kalbėtojui. Galiausiai kardinolas pakviečia auditoriją raštu pareikšti savo pastabas bei prieštaras. Paskutinis vakaras skiriamas atsakymams į tai.
- (16) Knyga, kurioje bus pateiktas šis susirašinėjimas, vadinsis „Debatai apie tikėjimą“.
- (17) AUGUSTINAS. Dievo karalystė, XVIII, 51, 2.
- (18) Plg. GUY GAUCHER, Lisieux vyskupas augziliaras. „Je voudrais parcourir la terre“. *Thérèse de Lisieux thau-maturge, docteur et missionnaire*. Cerf, October 2003.
- (19) *À Diognète*. Ed. H.-I. MARROU, Cerf, Coll. „Sources Chrétiennes“, 1951.
- (20) Plg. Jėzus Kristus – gyvojo vandens nešėjas, *op. cit.*
- (21) Plg. <http://www.cesnur.org>
- (22) Kanonų teisės kodeksas, kan. 229, 748 ir 226 § 2.
- (23) Plg. KATALIKŲ AUKLĖJIMO KONGREGACIJA, POPIEŽIŠKOJI PASAULIEČIŲ TARYBA, POPIEŽIŠKOJI KULTŪROS TARYBA. Bažnyčios buvimas universitete ir universitetinėje kultūroje (1994): *EV* 14, 1371–1375.
- (24) Plg. <http://www.stoqnet.org>
- (25) Vatikano II Susirinkimas. Žinia menininkams: AAS 58 (1966), 13; plg. JONAS PAULIUS II. Laiškas menininkams, 3: AAS 91 (1999), 1155; POPIEŽIŠKOJI KULTŪROS TARYBA. Dėl kultūros pastoracijos, 36.
- (26) JONAS PAULIUS II. *Novo millennio ineunte*, 15 ir 31.
- (27) Šventojo Tėvo dedikacija jo *Laiškui menininkams*.
- (28) *Music TeleVision* (MTV) yra populiariosios muzikos kultūros tarptautinis televizijos kanalas, kultūrinis kanalo CNN, 24 valandas per parą transliuojančio naujienų programos, atitikmuo.
- (29) JONAS XXIII. Kalba pradedant Susirinkimą (1962 10 11).
- (30) Užuoat sakęs dalyvaujantiems šv. Mišiose tik per Kalėdas ar Velykas: „Iki kitų metų!“, ganytojas veikia turėtų šiltai pakviesti žodžiais: „Mums Jūsų trūksta, grįžkite dažniau, pabūkite su mumis“.
- (31) Plg. Edinburgo redemptoristų projektą. Dovanai siūlydami vieną brošiūrą, jie vietiniame laikraštyje įdėjo skelbimą, pavadintą: „Buvai katalikas? Pamėgink dar kartą!“, ir sulaukė 2000 telefono skambučių.
- (32) Plg. PONTIFICIO CONSIGLIO DELLA CULTURA – SERVIZIO NAZIONALE PER IL PROGETTO CULTURALE DELLA CEI. *Centri Culturali Cattolici. Perché? Cos'è? Cosa fare? Dove?* Ed. San Paolo, Cinisello Balsamo 2003.
- (33) F. DOSTOJEVSKIS. *Idiotas*, III d., V sk.; plg. JONAS PAULIUS II. Laiškas menininkams, 16.
- (34) Šv. AUGUSTINAS. Psalmių komentarai, Ps 32, 29: *Corpus Christianorum series Latina* 38, 272–273.
- (35) *Gaudium et spes*, 31.

Europos Caritas konferencija Maince

Gegužės 17–20 d. Maince (Mainz) vyko Europos Caritas regioninė konferencija. Europos Caritas vienija 44 šalių nacionalines Caritas organizacijas, tarp kurių yra ir Lietuvos Caritas. Regioninės konferencijos vyksta kas dvejus metus vis kitoje Europos šalyje. Ateinanti Europos Caritas konferencija numatyta Slovėnijoje. 1997 metais Europos Caritas konferencija vyko Kaune, jos metu buvo pradėtas rengti pirmasis Europos Caritas strateginis planas.

Maince vykusioje konferencijoje didžiausias dėmesys skirtas popiežiaus Benedikto XVI enciklikos *Deus Caritas est* analizei ir pritaikymui Caritas darbe. Po teorinių pranešimų apie Bažnyčios socialinį mokymą dalyviai iš 39 Europos nacionalinių Caritas bendrijų rinkosi į darbo grupes pasidalyti, ką jiems asmeniškai ir jų darbe reiškia pagrindiniai Bažnyčios socialinio mokymo principai: žmogaus orumas, solidarumas, subsidiarumas, bendrojo gėrio principas. Daugiausia dalyvių pasirinko darbo grupę, kurioje svarstyta apie žmogaus orumo principą. Diskusijose išryškėjo, kad be išsąmoninto savo orumo suvokimo ir jo taikymo darbovietės institucijoje vargiai įmanoma išvelgti prašančio pagalbos kito asmens orumą, juolab kad tas orumas dažnai pažeistas sunkių gyvenimo aplinkybių. Daug diskutuota, kaip pakelti vargšų, už visuomenės išstumtų žmonių orumą, kaip juos įgalinti ir padėti patikėti savo vertingumu bei savo gebėjimais. Kiekvienoje šalyje grėsmės žmogiškajam orumui apibrėžia skirtinga socialinė ir politinė padėtis. Pavyzdžiui, Vokietijoje grėsmė pažeisti žmogiškąjį orumą kyla negalintiems siekti aukštojo mokslo – dažniausiai pabėgėlių ar išeivių vaikams. Gruzijoje ar Albanijoje dauguma žmonių nežino savo teisių ir orumo reikalavimų, nors tai puikiai nusakyta šalių konstitucijose.

Konferencijos metu darbo grupėse aptartos pagrindinės Europos Caritas strateginės kryptys: prekyba žmonėmis, ŽIV/AIDS, Europos socialinis modelis, humanitarinė pagalba ir kt. Apibendrinant Europos Caritas darbą buvo pasidžiaugta europinių Caritas organizacijų įvairove, jų atliekamais įvairiais darbais, bet vieninga dvasia, grįsta teisingu Bažnyčios socialiniu mokymu apie žmogų, jo orumą ir bendravimo bei bendradarbiavimo principus. Konferencijos metu išrinktas naujas Europos Caritas prezidentas kunigas Erny Gillenas iš Liuksemburgo, kuris 2007 metais pakeis rumunę Cristiną Loghin. Prezidento pavaduotoja išrinkta Kari-Mette Eidem iš Norvegijos Caritas.

-jkuk-

Vatikanas kritikavo Europos parlamento sprendimą

(KAP) Popiežiškosios gyvybės akademijos pirmininkas vyskupas Elio Sgreccia kritikavo birželio 15 d. Europos Parlamento sprendimą finansuoti kamieninių ląstelių tyrimus. Vatikano bioetikos ekspertas interviu Vatikano radijui pavadino šį sprendimą „negatyviu ir antihumanišku“, „rimtu signalu“. Pasak jo, gemalo – žmogiškosios būtybės naikinimo negalima pateisinti siekiu gydyti kitus žmones. Pasak vyskupo Sgreccia, kamieninių ląstelių gavimas iš embrionų pažeidžia pagarbos žmogaus prigimčiai principą. Pasak jo, apie tai verta susimąstyti ir nepripažįstantiems katalikiškojo ar krikščioniškojo tikėjimo tiesų. Vatikano dienraštyje *L'Osservatore Romano* kritikuotas Europos Parlamento sprendimas dėl kamieninių ląstelių tyrimų finansavimo. Pasak dienraščio komentaro, Europos parlamento sprendimą nulėmė „tragiškas utilitarizmas“. Europai atsižadant savo krikščioniškųjų šaknų, joje išgali „aklas laicizmas“. Šis laicizmas siekia paneigti gyventojų daugumos religinius įsitikinimus ir neliečiamas žmogaus teises, pažeidžia žmogaus orumą ir atmeta į žmogaus prigimtį įrašytus principus.

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios
informacijos centras
Papilio 5, LT-44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
vysk. Jonas Kauneckas
mons. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lionginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
kun. Arūnas Poniškaitis
kun. Domas Gatautas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kun. Saulius Stumbra / Klaipėda
Laima Zimkienė / Šiauliai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio 5
LT-44275 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI

Redakcija: 323 853
Platinimo tarnyba: 322 776
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Studentų 48a
LT-51367 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.

ISSN 1392-6098

© 2006, „Bažnyčios žinios“